

วารสารภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน

Academic Journal of Sustainable Habitat Development

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564

Vol.2 No.1 Jan.-Jun. 2021

ISSN : XXXX-XXXX (Online)

วารสารภูมิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน

Academic Journal of Sustainable Habitat Development

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มิถุนายน 2564)

Vol.1 No.2 (January-June 2021)

ISSN : XXXX-XXXX (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารภูมิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน “Academic Journal of Sustainable Habitat Development (AJ-SHaDa)” มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่สอดคล้องกับศาสตร์พระราชา หรือนโยบายการพัฒนาของภาครัฐครอบคลุมสาขาต่าง ๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, การบริหารจัดการ, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การพัฒนาท้องถิ่น, ภูมิสังคมและนิเวศวิทยา, รัฐศาสตร์, รัฐประศาสนศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่บทความบทความวิจัยและความวิชาการให้แก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป เปิดรับบทความภาษาไทยและอังกฤษ

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

นายสิทธิชัย อึ้งภากรณ์

ดร.โกมล แพรกทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ

นายกสมาคมภูมิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน

อุปนายกสมาคมภูมิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บรรณาธิการ

นายคณิต อนุธรรมเจริญ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายคณาภรณ์ ธนธรรมเจริญ

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

1. ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ตั้งจธธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรมณ์ สีดาคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สุขวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา สุวรรณประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุตินันต์ สะสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภพ วงศ์รอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิน หุตานุวัตร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบังอาจารย์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐิภาณ สุทธิกุลบุตร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร มหาวัน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
15. อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ฝ่ายจัดการวารสาร

นางศิรินทิพย์ ผาเจริญ

สำนักงาน

สมาคมภูมินิเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน 277 หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงใหม่ 50200

จัดพิมพ์โดย

ร้านธนพร เลขที่ 152/1 หมู่ที่ 3 ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564)

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล ปัญญาวิรัตน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล พรหมกุล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ฝาเจริญ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิภาณสุทธิกุลบุตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
5. อาจารย์ ดร.วัฒนา นนทชิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
6. อาจารย์ ดร.กรวิทย์ เกาะกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
7. อาจารย์ ดร.ชาญชัย ฤทธิร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทบรรณาธิการ

วารสารภูมิเนศพัฒนาอย่างยั่งยืน ฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน 2564 ซึ่งเป็นฉบับที่ 3 ของการจัดพิมพ์ ขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกบทความ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้พิจารณาบทความและปรับปรุงบทความให้มีคุณภาพ โดยบรรณาธิการและคณะทีมงานจะรักษามาตรฐานการเผยแพร่ และเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศาสตร์พระราชา และวิถีชุมชนตามภูมิสังคมที่หลากหลายต่างๆ เพื่อจะเป็นการเสนอทางออกและการแก้ปัญหาสังคมให้กว้างขวางและเกิดยั่งยืนในอนาคตต่อไป

ฉบับนี้ มีบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ทั้งสิ้น 5 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง คือ 1) ศักยภาพการจัดการป่าชุมชนของชุมชนบ้านแม่ฮ้องไคร้ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยศิรินทิตย์ ฝาเจริญ และวินิจ ฝาเจริญ 2) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยพระครูสุตวรธรรมกิจ 3) การเสริมสร้างการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรพื้นบ้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยโกมลดา ชูยัง และคณะ บทความวิชาการ จำนวน 2 บทความ คือ การพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าน้ำไฟวิสาหกิจชุมชนพอติมีสุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยอุมาพร เอกวรรณัง และคณะ และ 2) ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ โดยจิตราภรณ์ จันทิมา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน
กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์กลั่นกรองและปรับปรุงบทความให้
มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่สนับสนุนการจัดทำวารสาร
ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

(นายคณิต ธนธรรมเจริญ)

บรรณาธิการวารสาร

ทัศนะคติและความคิดเห็นในบทความของวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ข
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ค
บทบรรณาธิการ	ค
บทความวิจัย	
การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	1
: ศิริทิพย์ ผาเจริญ และวินิจ ผาเจริญ	
ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบล จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด	12
: พระครูสุตวรธรรมกิจ	
การเสริมสร้างการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่ผ้าฝ้ายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต คนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน	21
: โกมลดา ชูยัง, บุษยา คงแก้ว, ปณิดา จันทร์ขาว, พณิดา สังข์แก้ว และศุภกานต์ เต็มราม	
บทความวิชาการ	
การพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าน้ำไฟ วิสาหกิจชุมชนพอติมี สุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	31
: อุมพร เอกวรรณัง ,ปิยวรรณ แสงเผือก,วัชระ ส่องศรี,วุฒินันท์ หนูไย และธัญรัตน์ ยิ่งเกตรา	
ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่	41
: จิตราภรณ์ จันทิมา	

การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านตันผึ่ง ตำบลแม่โป่ง
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

Participation in community forest management at Ban Ton Phueng,
Mae Pong Subdistrict
Doi Saket District Chiang Mai Province

ศิรินทิพย์ ผาเจริญ¹, วินิจ ผาเจริญ²

Sirinthip Pharcharuen, Winit Pharcharuen

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัญหาอุปสรรคในการจัดการป่าชุมชนบ้านตันผึ่ง 2) เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน โดยระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน ตัวแทนประชาชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน จำนวน 16 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนา และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพป่าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ มีการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้เสริม แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบในการจัดการป่าชุมชนที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนยังไม่เต็มศักยภาพ ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน มีรูปแบบที่เหมาะสม 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการป่าชุมชนในรูปแบบวิถีดั้งเดิมเชิงวัฒนธรรม 2) การจัดการป่าชุมชนในรูปแบบแบบพัฒนาเชิงเอนกประสงค์ โดยมีขั้นตอนที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชน 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วม 2) การดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน 3) การสร้างกลุ่มและเครือข่าย โดยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน ภาคประชาชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ภายใต้งบเงื่อนไข

¹ นักวิชาการอิสระ; Independent Scholar

² วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; School of Administrative Studies, Maejo University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Sirintip.rinn@gmail.com

ของเวลา อายุ อาชีพและรายได้ ซึ่งจะหนุนเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ศักยภาพชุมชน; การมีส่วนร่วมของชุมชน; การจัดการป่าชุมชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the potential and obstacles in community forest management in the past; 2) to propose guidelines for promoting community participation in sustainable community forest management. by the research methodology in this study. It is a qualitative research. Collecting data from community leaders Community Forest Board People's Representative 16 representatives from government and private sectors using in-depth interviews, discussions and questionnaires as research tools.

The results showed that Potential community forests are rich and biodiversity. There are benefits of community forests. as a source of food and additional income learning resources and eco-tourism Important problems and obstacles encountered in community forest management are: Participation in community forest management has not reached its full potential. Suggestions for ways to promote community participation in sustainable community forest management There are two appropriate forms: 1) Community Forest Management in a traditional cultural way 2) Community Forest Management in a multipurpose development model. There are three steps to promote participation in community forest management: 1) building awareness and awareness of participation 2) implementing sustainable community forest management activities 3) creating groups and networks. net Factors that are important elements for participation include community leaders, community forest committees, people's sector, and support from external agencies. under the conditions of time, age, occupation and income This will encourage community participation in community forest management to be stronger and more sustainable.

Keywords: community potential; community involvement; community forest management

บทนำ

คำว่า “ป่าชุมชน” เป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วง 30 กว่าปีที่ผ่านมาเป็นทางเลือกในการจัดการทรัพยากรนิเวศป่าไม้ โดยมีชุมชนเป็นฐานหรือเป็นการจัดการทรัพยากรร่วมกันของชุมชนที่มีวิถีปฏิบัติเป็นระบบสิทธิหน้าหมู่บ้านหรือเป็นระบบทรัพยากรร่วมของชุมชน หากกล่าวถึงคำว่า “ป่าชุมชน” อาจจะมีได้หลายความหมาย ซึ่งความหมายของป่าชุมชนนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไปต่าง ๆ กัน เช่น 1) ป่าชุมชน หมายถึงที่ดิน หรือที่ดินป่าไม้ ที่ชุมชนได้ดำเนินการ หรือได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้ดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ จัดการกิจการด้านป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และ แผนงานที่เกี่ยวข้องอาจสอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นด้วย ซึ่งในการจัดการดูแลนั้นก็เพื่อการอนุรักษ์ และ ให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน 2) ความหมายอย่างกว้างก็ คือ ป่าที่ประชาชนกลุ่มประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมกันรักษาไว้ เพื่อประโยชน์ของชุมชนนั้น และประชาชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ร่วมกัน (กรมป่าไม้ ส่วนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน, 2560)

ในปัจจุบันการจัดการป่าชุมชน มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อประเทศชาติรวมทั้งโลกใบนี้ หากไม่มีป่าไม้ก็จะไม่ต่างอะไรกับประเทศแถบตะวันออก ป่าไม้เป็นที่พอกอากาศให้ความร่มรื่น ให้ความชุ่มชื้นทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เป็นแหล่งอาหารเป็นซูเปอร์มาเก็ตที่สำคัญของชุมชน เพราะในพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพรรณไม้นานาชนิด สัตว์น้อยใหญ่และแมลง แหล่งรวมของสมุนไพรที่คนในชุมชนได้พึ่งพิงใช้ประโยชน์ สถานการณ์ประเทศไทยในปัจจุบันพบว่า การบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตร ทำไร่เลื่อนลอย ตัดไม้เพื่อทำเชื้อเพลิง เผาถ่าน หรือแม้แต่การเผาป่าเพื่อล่าสัตว์หาอาหาร ทำให้ป่าลดลงอย่างน่าเป็นห่วง (สุภาภรณ์ วรพรพรรณ, 2551) จากข้อมูลจนถึงปัจจุบันพบว่า พื้นที่ป่าประเทศไทยน่าจะเหลืออยู่ 171,586 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 33 ของพื้นที่ที่ดินของประเทศไทย เมื่อเทียบกับเนื้อที่ป่าเมื่อ 50 ปีที่ผ่านมาพบว่าลดลงไปถึงร้อยละ 50 พื้นที่ป่าถูกทำลายไป 1/3 ของเนื้อที่ประเทศไทย ประมาณ 155,885 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ 56 เท่าของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง (ศศิณ เฉลิสมภ, 2563) หากไม่มีการจัดการป่าอย่างถูกวิธี พื้นที่ป่าก็จะไม่เหลือให้ลูกหลานได้เห็นอีกต่อไป แม้แต่นโยบายรัฐบาลยุค คสช. ก็กลับหันมาให้ความสนใจเรื่องป่า จะเห็นได้จากการทวงคืนผืนป่าคืน ไม่ว่าจะเป็นป่าภูทับเบิก จังหวัด

เพชรบูรณ์ ป่าดอยสุเทพดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น เพราะโลกปัจจุบันทุกประเทศต่างให้ความสำคัญกับป่าไม้ โดยเฉพาะป่าชุมชนที่อยู่คู่กับชุมชนมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ป่าชุมชนเป็นวิธีการอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการทรัพยากรร่วมกันของชุมชน โดยอาศัยต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชนทั้งต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งต้องอาศัยต้นทุนทางสังคมเป็นปัจจัยหลักในการเข้าไปจัดการดูแลรักษาป่าของชุมชน (Promsing K. & Sangkarat U., 2014) ในการดูแลป่าที่อยู่ในชุมชนนั้นมิใช่เพียงแค่ชุมชนจะจัดการดูแลป่าเพียงแต่ผู้เดียว แต่จะต้องร่วมมือกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องเข้ามาช่วยดูแล ให้คำปรึกษา ส่งเสริมความรู้ วัสดุอุปกรณ์ อีกทั้งงบประมาณให้ชุมชนได้มีศักยภาพในการดูแลป่า ป่าชุมชนบ้านแม่ฮ่องไคร้ หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ถือว่าเป็นพื้นที่ป่าที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่หนึ่ง บางส่วนก็ถูกทำลายลงเพราะคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่ชุมชนก็มีความพยายามที่จะปกป้องรักษาและฟื้นฟูให้คงสภาพความอุดมสมบูรณ์ให้ดีที่สุด ด้วยความพยายามของผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน และชาวบ้านที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จึงเกิดเป็นความร่วมมือร่วมใจช่วยกันดูแลป่าที่เป็นทุนทรัพยากรของชุมชน คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพ ปัญหาอุปสรรค และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลป่าชุมชนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร และสามารถถอดเป็นบทเรียน ความรู้ และประสบการณ์ของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัญหาอุปสรรคในการจัดการป่าชุมชน
2. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับศักยภาพบริบทป่าชุมชน ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน และตัวแทนประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากป่า จำนวน 10 คน โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) อาศัยการแนะนำจากผู้นำชุมชน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ประชากรในชุมชนทั้งหมด 260 คน 80 ครัวเรือน โดยทำการเลือกตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อยครัวเรือนละ 1 คน ในการตอบแบบสอบถาม สภาพปัญหาอุปสรรคและการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน โดยมี 5 ระดับมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมีรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนอย่างไร และมีบทบาทการมีส่วนร่วมจัดการป่าชุมชน พร้อมปัจจัยและเงื่อนไขการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการระดมความคิดและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน เป็นผู้นำ คณะกรรมการป่าชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรชุมชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าชุมชน ทั้งหมด 16 คน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลผู้ศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ในชุมชน การศึกษาประวัติความเป็นมาของป่าชุมชนจากคำบอกเล่า เอกสารหลักฐานตามสื่อสิ่งพิมพ์ การเดินสำรวจสภาพแวดล้อมในป่าชุมชนและบริเวณพื้นที่รอบป่าชุมชน การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตและจดบันทึก การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และการทำแบบสอบถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน สำรวจ และวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ศักยภาพบริบทของป่าชุมชนและการจัดการป่าชุมชน วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อดูความสัมพันธ์ของเนื้อหาและตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation)

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลข้อมูลปัญหาในการจัดการป่าชุมชน ทำการ Focus Group เพื่อหาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน แล้วจึงวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อดูความสัมพันธ์ของเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นที่และการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง

ป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ 7 ตำบลแม่โป่ง มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 984 ไร่ โดยได้รับการจัดตั้งและประกาศให้เป็นป่าชุมชนโดยสมบูรณ์จากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2555 อยู่ในความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางโดยประมาณ 350-631 เมตร ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่กวง มีอาณาเขตทิศตะวันออก ติดพื้นที่ป่าตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง ทิศตะวันตกติดคลองชลประทานและชุมชนบ้านต้นผึ้ง ทิศเหนือติดเขตป่าชุมชนบ้านแม่ฮ่องไคร้ หมู่ที่ 8 และทิศใต้ติดเขตป่าชุมชน บ้านห้วยอ่าง หมู่ที่ 6 ลักษณะป่าไม้เป็นป่าเต็งรัง พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่ที่พบได้แก่ เหียง, เต็ง, รัง, ติง, ป้าง, รัก เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบ ได้แก่ แลง, บ่าง, นกทองถิ่น, กระต่าย, งู และไก่ป่า มีสภาพความอุดมสมบูรณ์ดี

ในอดีตพบว่าพื้นที่ป่าบางส่วนถูกชาวบ้านทั้งในและภายนอกพื้นที่แผ้วถางรุกป่าและยังปรากฏว่า มีการลักลอบตัดและกานไม้ขนาดเล็กอยู่หลายพื้นที่ ผู้นำในชุมชนได้เล็งเห็นปัญหาความสำคัญได้ประชุมประชาคมระดมความเห็นของราษฎรเพื่อร่วมกันดูแลรักษาประโยชน์จากป่าร่วมกัน และยื่นเรื่องขอจัดตั้งป่าชุมชนเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้รับการอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนป่าชุมชนจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2555 โดยชุมชนได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์รักษาและฟื้นฟูพื้นที่ป่าชุมชน คือ การทำแนวป้องกันไฟป่า การตรวจลาดตระเวนป้องกันไฟป่าและการบุกรุกพื้นที่ป่า การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกเสริมป่าด้วยไม้ 3 อย่างประโยชน์ 4 ประการ

2. แนวทางส่งเสริมมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ประกอบไปด้วยรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการป่าชุมชน 2 รูปแบบคือ การจัดการป่าชุมชนวิถีดั้งเดิมเชิงวัฒนธรรม และการจัดการป่าชุมชนแบบพัฒนาเชิงเอนกประสงค์ ขั้นตอนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน คือ การสร้างความตระหนัก/จิตสำนึกต่อคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนที่น่าสนใจและเหมาะสม และการส่งเสริมกลุ่มและเครือข่ายการจัดการป่าชุมชน โดยทุกภาคส่วนทั้งภายในชุมชน ภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาและศาสนา ได้มีส่วนร่วมและแสดงบทบาทหน้าที่ตามภารกิจเงื่อนไขของตนเองอย่างเต็มที่

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญที่ได้ค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ศักยภาพในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้งที่ผ่านมา พบว่า ป่าชุมชนเริ่มขึ้นทะเบียน เมื่อ 1 ตุลาคม 2555 มีพื้นที่ 984 ไร่ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ รักษา ดูแล ฟื้นฟู และป้องกัน ป่าเบญจพรรณ พันธุ์ไม้ที่สำคัญและมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อีรวงศ์ เหล่าสุวรรณและคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนโคกกระโหลงโป่งแดง ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่าชุมชนโดยรอบมีการพึ่งพิงใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ใช้เป็นแหล่งอาหาร สมุนไพร ไม้ใช้สอยสำหรับก่อสร้าง แหล่งพลังงาน และประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์วิจัยของ ศิริพร เพ็งจันทร์ (2561) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิชุมชนทางทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่เกาะกลางบางทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ภาครัฐและภาคประชาชนได้มีการปลูกฝังและเสริมสร้างพลังชุมชนตระหนักถึงสิทธิชุมชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยังรักษาสีบท่างประเพณีดำรงคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อคงรักษาไว้ซึ่งสิทธิทางภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ตั้งอยู่บนแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันนำไปสู่การรักษา “เกาะกลางบางทะเล” ร่วมกันของทุกคน

สภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการป่าชุมชนพบว่า ประชาชนและคนภายนอกบางกลุ่มยังลักลอบตัดต้นไม้อยู่ และยังมีปัญหาไฟป่าและภัยแล้งเกิดขึ้นบ้าง แต่ปัจจุบันปัญหานี้ได้ลดน้อยลง ปัญหาการมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชนยังคงเป็นปัญหาหลักที่ชาวบ้านให้ความสำคัญและมีความต้องการยกระดับชุมชนในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภิชาติ ใจอารีย์ (2559) กล่าวว่า การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนก็พบปัญหามากมาย เช่น การตัดไม้ทำลายป่าเกินปริมาณที่กำหนด การลักลอบนำพันธุ์ไม้หายากออกจากป่า การหาของป่าผิดวิธี เช่น ความเชื่อในการเผาป่าเพื่อให้ผักหวานและเห็ดโคนออกดอก เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการวางกฎระเบียบขึ้น สำหรับบริหารจัดการป่าชุมชนแต่ละแห่ง ซึ่งกฎระเบียบนี้จะแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่

แนวทางส่งเสริมมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน มีรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง การจัดการป่าชุมชน

แบบวิถีดั้งเดิมเชิงวัฒนธรรม เป็นการจัดการป่าชุมชนโดยการใช้พิธีกรรมตามประเพณีเข้ามาเชื่อมโยงกับชุมชน เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน และเป็นกุศโลบายให้ชุมชนเข้ามาร่วมกันอนุรักษ์ป่าชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม **รูปแบบที่สอง** รูปแบบการจัดการป่าชุมชนแบบพัฒนาเชิงเอนกประสงค์ เป็นการจัดการป่าชุมชนเพื่อใช้พื้นที่บางส่วนในการอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ ต่อส่วนร่วม ได้แก่ ลานกีฬา ฼าปนสถาน ที่พักระบาย และร้านค้าจำหน่ายของป่าและผลผลิตในชุมชน ซึ่งเป็นการจัดการเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจในชุมชนด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของดุสิต เวชกิจ (2559) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการป่าชุมชนมี 3 รูปแบบ **รูปแบบที่ 1** ป่าชุมชนแบบอนุรักษ์ เป็นรูปแบบการดำเนินงานชุมชนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ และอื่นๆ การป้องกันภัยธรรมชาติ ตลอดจนความเชื่อและประเพณีในท้องถิ่น **รูปแบบที่ 2** ป่าชุมชนแบบเศรษฐกิจ เป็นรูปแบบการดำเนินงานป่าชุมชนเพื่อหวังผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ในรูปของผลผลิตจากต้นไม้และของป่า **รูปแบบที่ 3** ป่าชุมชนแบบเอนกประสงค์ เป็นรูปแบบการดำเนินงานป่าชุมชนเพื่อหวังผลตอบแทนด้านการอนุรักษ์และด้านเศรษฐกิจควบคู่กันไป มีทั้งป่าธรรมชาติร่วมกันแก้ไขปัญหามาจากการจัดการป่าชุมชน

บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน จากการศึกษาสามารถแบ่งบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนได้ดังนี้ 1) บทบาทของชุมชนหรือภาคประชาชน เป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมาก เนื่องจากเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ และส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่โป่ง มีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณและการดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าชุมชน สถานีควบคุมไฟป่าห้วยฮ่องไคร้-ขุนแม่กวง มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลรักษาป่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 (เชียงใหม่) มีบทบาทให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชนและหนุนเสริมพันธุ์ไม้ในการปลูกเสริมป่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มีบทบาทการสำรวจและศึกษาพืชสมุนไพรในป่าชุมชนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นยาสมุนไพรพื้นบ้าน 3) ภาคเอกชน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในด้านการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม หรือสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ 4) สถาบันการศึกษา มีบทบาทการทำหลักสูตรท้องถิ่นจัดให้มีการศึกษาเส้นทางธรรมชาติและพันธุ์ไม้ในป่าชุมชน รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนทุกครั้ง 5) สถาบันทางศาสนา มีบทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนโดยการเป็นสื่อกลางการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดการป่าชุมชน

และการชักจูงให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวันสำคัญต่างๆ เช่น พิธีบวชป่า การปฏิบัติธรรม เข้ารุกขมูลกรรม ทอดผ้าป่าสามัคคี ฯลฯ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ ด้านกุลประเสริฐ (2551) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าโคกใหญ่ โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยด้านผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน กฎระเบียบป่าชุมชน และการสนับสนุนจากองค์กรชุมชนอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพึ่งพิงป่า การใช้ประโยชน์จากป่า ด้านความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์รักษาป่าชุมชน ด้านระบบการได้รับข่าวสาร ด้านสถาบันศาสนา ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาคเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยและเงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ผู้ศึกษาแบ่งปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชนมากที่สุด คือ ผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการจัดการป่าชุมชน เพราะการจัดการป่าชุมชนเป็นการสั่งการจากผู้นำสู่ประชาชนให้ร่วมกันจัดการป่าชุมชน และอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน นั่นคือประชาชนหรือสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นกำลังหลักในการดำเนินการพัฒนาและการจัดการป่าชุมชน ปัจจัยภายนอกชุมชน เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชน คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เงื่อนไขการเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ เงื่อนไขเวลา การจัดการป่าชุมชนเป็นงานจิตอาสาซึ่งจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงานพอสมควร การเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชนแต่ละบุคคลอาจจะต้องอาศัยเงื่อนไขเวลาในการเข้าร่วมอย่างพร้อมเพรียงกัน เงื่อนไข อาชีพและรายได้ เนื่องจากลักษณะการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันรายได้จึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ภายในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป จึงมีรายได้ที่ไม่แน่นอน เงื่อนไขสุดท้ายคือเงื่อนไขอายุ ส่วนใหญ่ประชาชนที่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนจะมีอายุค่อนข้างมากซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม

องค์ความรู้ใหม่

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง จำนวน 984 ไร่ ได้รับการดูแลรักษาจากชุมชน จนมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนได้รับใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน และมีรายได้เสริมจากการจำหน่ายของป่าตามฤดูกาล การผลิตงานหัตถ์ไม้ รั้วโลก แหล่งเรียนรู้ และท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบในการจัดการป่าชุมชนที่สำคัญ

คือ ยังขาดการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนอย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากช่วงเวลาและความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทำให้การแสดงพลังจิตอาสาเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นไม่เข้มข้นเท่าที่ควร ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง และข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน ไว้ 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการป่าชุมชนในรูปแบบวิถีดั้งเดิมเชิงวัฒนธรรม 2) การจัดการป่าชุมชนในรูปแบบแบบพัฒนาเชิงเอนกประสงค์ โดยขั้นตอนที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชน มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความตระหนักและจิตสำนึกต่อคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ 2) การสร้างกิจกรรมการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน 3) การสร้างกลุ่มและภาคีเครือข่ายให้เกิดการขับเคลื่อนร่วมกัน ซึ่งต้องมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญการเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน ประชาชน สมาชิกในชุมชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ภายใต้เงื่อนไขของเวลา อาชีพ รายได้ และอายุของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนให้มีความยั่งยืนได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านต้นผึ้ง ตำบลแม่โป่ง อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับควรเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการป่าชุมชนให้มากขึ้น จัดฝึกอบรมในการจัดการป่าชุมชนอย่างถูกวิธี ส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านมีการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม หรือความเชื่อที่นำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการป่าชุมชน และควรจะสนับสนุนงบประมาณที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการจัดการป่าชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสร้างความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน

2.3 ควรศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มในพื้นที่ป่าชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้ ส่วนส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน (2560). ฐานข้อมูลป่าชุมชน .[Online]. Available from: <http://www.forest.go.th/index.php?lang=th>.
- ดุสิต เวชกิจ.(2546). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าชุมชน : ศึกษากรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช:นนทบุรี
- ธีรพงศ์ เหล่าสุวรรณ, ญาณวุฒิ อุทริกษ์, ธนัทเดช โรจนกุล, ณัฏชา เหล่าสุวรรณ,สิริธร ดำรง สุกิจ และกนกอร พัดทะอำพัน. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนโคกกระโหล่งโป่งแดง ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. วารสารหาดใหญ่วิชาการ 14(2), 149-169
- บัณฑิต ศิริรักษ์โสภณ. (2561). การเมืองเรื่องป่าชุมชน: ปัญหาเชิงนโยบายและระบบกรรมสิทธิ์ร่วมในสังคมไทย. วารสารธรรมศาสตร์, 37 (2), 146
- ศศิน เฉลิมลาภ. (2563). สถานการณ์ป่าไม้ประเทศไทย. [Online]. Available from: www.seub.or.th
- สุภาภรณ์ วรพรพรรณ.(2551). รางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 10 ประจำปี 2551: ประเภทชุมชน (ชุมชน ชุมชนเมือง เครือข่ายชุมชน).
- อภิชาติ ใจอารีย์. (2559). กระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาการจัดการป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย. 36 (1), 111-138
- Promsing K. & Sangkarat U. (2014). Potential in Watershed Forest Management: Banthat Mountain Range. Srinakharinwirot Research and Development. Journal of Humanities and Social Sciences, 6(12), 1-13.

**ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบล
จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด**
**People's satisfaction towards the administration of Chaturaphak
Phiman Subdistrict Municipality Chaturaphak Phiman District
Roi Et Province**

พระครูสุตวรธรรมกิจ¹
Phrakhrusutaworathannakit

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน จำนวน 359 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพต่างกัน ประชาชนมีความพึงพอใจของที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของประชาชน; การบริหารจัดการ; การปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด; Master of Public Administration Program RoiEt Buddhist college

Abstract

The objectives of this research were 1) people's satisfaction towards the administration of Chaturaphak Phiman Subdistrict Municipality. Chaturaphak Phiman District Roi Et Province 2) A comparative study of people's satisfaction towards the administration of Chaturaphak Phiman Subdistrict Municipality quantitative research The random sampling population used in this research was 359 people living in Chaturaphak Phiman Sub-District Municipality. The results showed that;

People's satisfaction towards the administration of Chaturaphak Phiman Subdistrict Municipality Chaturaphak Phiman District Roi Et Province Overall, it is at a high level in all aspects. For the hypothesis testing results, it was found that old people education level different income and occupation People's satisfaction towards the administration of the sub-district municipality was not significantly different at .05.

Keywords: public satisfaction; management; local government

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองประเทศจากสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นการปกครองระบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข นับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2540) และเป็นเวลากว่า 65 ปีแล้วที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์สำคัญที่ชัดเจนสามารถใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ซึ่งต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ โดยมีการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง เพื่อให้มีความเหมาะสมแห่งกาลเวลาและสภาวะการณ์ของบ้านเมือง สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้วางหลักเกณฑ์ที่แสดงเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตยทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ อีกทั้งยังได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2540) ซึ่งกำหนดว่า “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและการตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ระบบสาธารณสุขปโภคและ

สาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนา จังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” และมาตรา 76 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2540) มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองซึ่งกำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา ทางเศรษฐกิจสังคมการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ” ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 12 (12) (กรมการปกครอง. 2543) กำหนดว่าให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจเสนอแนะ และจัดระบบตรวจสอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

นอกจากนั้น รัฐบาลได้ให้นโยบายและทำโครงการต่างๆ เพื่อการพัฒนาระบบราชการไทย ให้มีความเป็นเลิศเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักการบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองที่ดีและเป็นประโยชน์สุขแก่ประชาชน (นิติยา กมลวันทนิศา, 2546) เพื่อรองรับการกระจายอำนาจลงสู่ชุมชนดังกล่าว ซึ่งในหลักการของการบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองที่ดีนั้น มีปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การตรวจสอบ และต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม กระทรวงมหาดไทย ได้ออกระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อันเป็นแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการทำงาน ทั้งในด้านพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี บริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในแต่ละด้านต่างก็มีโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้ยุทธศาสตร์ในแต่ละด้านประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ แต่ในบางท้องถิ่นที่กลับกลายเป็นปัญหา และมีอุปสรรคในการทำงาน เนื่องจากการจัดการไม่ได้อยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชน หรือไม่ได้เป็นในสิ่งที่ควรจะเป็น อันมาจากปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่สำคัญ คือ ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วม ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีความจงรักภักดีในองค์กร ไม่เข้าใจในการดำเนินงานขององค์กร ขาดความเชื่อถือ เชื่อมือ เชื่อมั่น และเชื่อใจในองค์กร และที่สำคัญสุด คือ ระดับความพึงพอใจที่ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ที่มีต่อการบริการจัดการและดำเนินงานขององค์กร

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาองค์ประกอบด้านประชาชน การมีส่วนร่วม และระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการ

บริหารจัดการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการจัดการ ด้านการบริการจัดการ และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่พอใจของประชาชนในชุมชนนั้นๆ สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ประชาชนในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,103 คน
- กลุ่มประชากรตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากประชากรที่กำหนดจำนวน 359 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีศึกษาเชิงปริมาณ โดยผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยกำหนดแบบสอบถามเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด ในด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความคุ้มค่า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในส่วนของคุณค่าเชิงปริมาณ ผู้ศึกษานำมาจัดหมวดหมู่และบันทึกผลแต่ละข้อแต่ละคนในแบบรหัส หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์

โดยใช้สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ t-test, F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลบุคคลที่แบบสอบถามทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 359 คน เป็นเพศหญิง 195 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 เป็นเพศชาย 178 คน คิดเป็นร้อยละ 45.70 คน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 ทางด้านการศึกษาส่วนใหญ่จบในระดับประถมศึกษา เป็นจำนวนทั้งสิ้น 192 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 คน สำหรับอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 192 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร มีจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งในฐานะเป็นลูกบ้านเป็นส่วนใหญ่โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 234 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 และมีรายได้อยู่ในระดับ 3,001-5,000 มากที่สุดเป็นจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70

2. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

2.1 ด้านนิติธรรม ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 4.59$) ได้รับคำแนะนำชี้แจงข้อระเบียบกฎหมายต่างๆ จากเทศบาลตำบล ($\bar{x} = 4.52$) และจัดเก็บภาษีด้วยความถูกต้องตรงตามระเบียบ ($\bar{x} = 4.37$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือมีการจัดเวทีประชาคม ($\bar{x} = 4.07$)

2.2 ด้านคุณธรรม ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ การให้บริการเป็นไปอย่างรวดเร็วเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลัง ($\bar{x} = 4.60$) มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นไม่รับสินบน ($\bar{x} = 4.43$) และเจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับดีพูดจาไพเราะยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{x} = 4.39$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือเมื่อมีปัญหาข้อสงสัยระหว่างรับบริการเจ้าหน้าที่รับฟังปัญหาด้วยความสนใจให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.07$)

2.3 ด้านความโปร่งใส ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ สามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลได้ ($\bar{x} = 4.60$) ให้ประชาชนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจงานจ้างโครงสร้างพื้นฐานเช่น ก่อสร้างถนน ก่อสร้างรางระบายน้ำ ($\bar{x} = 4.55$) และมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งานจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนทราบ ($\bar{x} = 4.53$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือมีป้ายประชาสัมพันธ์แสดงขั้นตอนรูปแบบและงานที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.39$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกคือประชาชนได้เข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่เทศบาลตำบลได้จัดขึ้น ($\bar{x} = 4.76$) เปิดให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมหารือในการจัดงานประเพณีท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.68$) และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.61$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือมีตู้รับฟังเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ($\bar{x} = 4.16$)

2.5 ด้านความรับผิดชอบ ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.53$) ได้ให้การส่งเสริมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.52$) และมีการประชาสัมพันธ์และควบคุมโรคติดต่อตามฤดูกาลอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.51$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ มีการรณรงค์เชิญชวนให้ประชาชนช่วยกันประหยัดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.00$)

2.6 ด้านความคุ้มค่า ความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ จัดงานประเพณีได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.52$) ให้บริการแก่ชุมชนอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน ($\bar{x} = 4.44$) และจัดทำโครงการที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 4.37$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและทันสมัยในการให้บริการ ($\bar{x} = 4.24$)

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ในด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและทันสมัยในการให้บริการ .05 ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบล ได้มีการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากำหนดเป็นแนวนโยบายในการปฏิบัติอันได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังเน้นในเรื่องของความซื่อสัตย์และโปร่งใสที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจการสาธารณะของท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยความต้องการของประชาชนสะท้อนถึงการบริหารกิจการสาธารณะในท้องถิ่นว่าเกิดประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานของศศิวิมล ธรรมเกสร (2548) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารองค์การบริหารหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา หลักความคุ้มค่า และหลักคุณธรรม ส่วนประสิทธิภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศชายและหญิงมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน ในด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับศศิวิมล ธรรมเกสร (2548) พบว่ากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่ง ตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังสอดคล้องกับรหัส แสงผ่อง (2547) พบว่ากรรมการบริหารส่วนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบล จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ และร่วมการอภิปรายผลเพื่อหาข้อมูลมาวิเคราะห์สนับสนุนผลการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ต่อการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการในพัฒนาท้องถิ่นขั้นตอน จะทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและมีความเข้มแข็งมากขึ้นในทุกมิติของสังคม

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลตำบลต้องสร้างระบบการบริหารจัดการและการบริหารที่รวดเร็ว เสมอภาค เป็นธรรม และเป็นที่พึงพอใจแก่ประชาชนให้มากที่สุด ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีโอกาสและมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นและเป็นที่พึงที่ใกล้ชิดกับประชาชนให้มากขึ้น
2. เทศบาลตำบลต้องเปิดโอกาสให้ปัญหาต่างๆ ของส่วนอื่นๆ เข้าร่วมกระบวนการบริหาร การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยปฏิบัติแบบองค์รวม โดยประชาชนทุกคนที่มีผลกระทบต้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบล
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก หรือการสนทนากลุ่มในเรื่องเกี่ยวกับบริการจัดการของเทศบาลตำบลตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

นิตยา กมลวาทนิตา. 2546. “บริบทไทยว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน”, วารสารเศรษฐกิจและสังคม.

(พฤษภาคม-มิถุนายน 2546), 14-20.

รหัส แสงผ่อง. (2547). กระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของ

กรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี

ศศิวิมล ธรรมเกสร. (2548). ประสิทธิภาพการบริหารองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การเสริมสร้างการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต คนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

Enhancing the processing of honey soap products to enhance the
quality of life of local people in a sustainable way

โกมลดา ชูยัง, บุษยา คงแก้ว, ปณิดา จันทร์ขาว, พณิดา สังข์แก้ว และศุภกานต์ เต็มราม¹

Komonlada Chuyang, Butsaya Kongkaew, Panita Chankhao,

Pannida Sangkaew and Supakan Temram

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเสริมสร้างการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง เพื่อยกระดับคนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เนื่องจากในตำบลเวียงสระมีความอุดมด้วยน้ำผึ้ง จึงเห็นความสำคัญของน้ำผึ้งที่มีประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพ ซึ่งน้ำผึ้งด้วยช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียและต่อต้านจุลินทรีย์ ได้มีแนวคิดในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง ทางวิศวกรสังคมและชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญผลิตภัณฑ์ในตำบล จึงมีการส่งเสริมการสร้างอาชีพผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง ได้มีการออกแบบโลโก้ที่สวยงามน่าดึงดูด และเผยแพร่สินค้าในช่องทางต่างๆ เพื่อจำหน่ายและยกระดับคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การเสริมสร้างอาชีพ; การแปรรูปผลิตภัณฑ์; สบู่ น้ำผึ้ง

Abstract

This article aims to promote the production of honey soap products in order to sustainably uplift the local people. because in Wiang Sa Sub-district is rich in honey Hence, the importance of honey is beneficial for skin care. The honey also inhibits the growth of bacteria and anti-microbial. Has the idea to transform into honey soap products. The social engineer has seen the importance of products in the district. There is a promotion to create a career in honey soap products. It has a

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Surattthani Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ying.15.ps@gmail.com

beautiful and attractive logo design. and disseminating products in various channels to sell and improve the quality of life of local people

Keywords: Career enhancement; Product processing; Honey soap

บทนำ

การพัฒนาและส่งเสริมการมีงานทำและการประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำงานหรือประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ การยกระดับขีดความสามารถและแนะแนวอาชีพ เพื่อเป็นกลไกในการเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนให้ทันต่อสถานการณ์และเหมาะสมในแต่ละกลุ่มรวมไปถึงความแตกต่างทางด้านพื้นที่เศรษฐกิจวัฒนธรรมและสังคมโดยการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องมีการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อการแนะแนวอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งต้องพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายด้านการแนะแนวอาชีพ และพัฒนาเครื่องมือการแนะแนวอาชีพไปพร้อมกันเพื่อให้ระบบการแนะแนวอาชีพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการมีงานทำปัจจุบันการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในองค์กรก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการและการทำงานเป็นอย่างมากเนื่องจากเทคโนโลยี Digital จะไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานเหมือนในอดีตที่ผ่านมาดังนั้นภายใต้ยุทธศาสตร์นี้จึงมุ่งเน้นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการมีงานทำให้สามารถตอบโจทย์ความท้าทายที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่

การส่งเสริมการมีงานทำในพื้นที่พิเศษการส่งเสริมการมีงานทำต้องมีการดำเนินการให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจวัฒนธรรมสังคมเพื่อให้เกิดการจ้างงานและอาชีพที่เหมาะสมดังนั้นจึงมุ่งเน้นที่จะให้ประเทศไทยมีรูปแบบการส่งเสริมการมีงานทำให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่พิเศษโดยพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่พิเศษและส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพในพื้นที่พิเศษ ซึ่งในตำบลเวียงสระได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่ผ้าฝ้าย ส่วนประกอบก็มีอยู่ในท้องถิ่นพื้นที่นั้น และได้เห็นถึงความสำคัญของผ้าฝ้ายที่มีประโยชน์ในการดูแลผิวพรรณได้ดีในการชำระร่างกายช่วยยับยั้งแบคทีเรียและช่วยให้ผิวพรรณใสสะอาด

สบู่ที่ดีจะต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญและจำเป็นมีประโยชน์ต่อผิว นอกจากจะได้ทำความสะอาดผิวได้ดีแล้ว ยังสามารถบำรุงผิวได้อีกด้วยสบู่ที่มีคุณภาพและปลอดภัย นอกจากช่วยสร้างอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์และยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนอีกด้วย ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเพื่อการเสริมสร้างอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่ผ้าฝ้ายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ คณะผู้ร่วมโครงการมี

ความหวังว่า บทความนี้อาจเป็นหนึ่งช่องทางที่สามารถจุดประกายการพัฒนาและยกระดับผลผลิต ภัณฑ์สำนัน้ำผึ้งเพื่อสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไปอนาคต

เนื้อเรื่อง

1. แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

แนวคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คือ จะต้องมีความสามารถในการพัฒนาและการจัดการ โดยชุมชนท้องถิ่นให้ครบวงจรมากที่สุด จะต้องมีการสร้างทุนและกองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตฐาน การแปรรูป การบริการ การตลาด การผลิตอาหาร และความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต การ อยู่ร่วมกัน สำหรับคนในพื้นที่อย่างพอเพียงและพัฒนาเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือธุรกิจของคนใน ชุมชนต่างๆ ทั้งขนาดย่อมหรือขนาดใหญ่ โดยใช้ความรู้ที่สั่งสมในพื้นที่ หรือที่เป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของพื้นที่และมีการพัฒนาให้มีความทันสมัย พร้อมกับมีเทคนิค วิทยาการและความรู้ รวมทั้งเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับตลาด หรือสังคมเศรษฐกิจที่มีความเปลี่ยนแปลง ลงในทุกช่วง ทำให้ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ มีรายได้เพิ่มขึ้น และพัฒนาไปจนถึง เป็นผู้ผลิต ผู้สร้างงานบริหารต่างๆจากท้องถิ่นที่เข้มแข็งและสร้างสรรค์ หลากหลาย และมี เอกลักษณ์ในตัวเอง ทันสมัย และมีการเชื่อมโยงกับระบบของตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะการส่งเสริมและแปรรูปผลิตภัณฑ์

2.1. แนวคิดการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการด้วยการพัฒนาบุคคลในชุมชนให้มีทักษะ มีความรู้ และมีความพร้อมในการพัฒนา สินค้าใน ชุมชน โดยการจัดอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการพัฒนาสินค้า โดยจะพัฒนาอาชีพ ดังนี้

- 1) จัดตั้งกลุ่มการผลิตนำโดยกลุ่มแม่บ้านในชุมชน และคนว่างงาน
- 2) ให้ความรู้ในเรื่องการผลิตสินค้า และการคิดกำไรขาดทุน โดยการคำนวณจาก ต้นทุนที่ผลิต และการรวบรวมเงินที่ขายได้มาลบกันและคิดเป็นกำไรเพื่อกระจายรายได้
- 3) ส่งเสริมการขายสินค้าทางช่องทางต่างๆ เช่น facebook shopee lazada และแพลตฟอร์มต่างๆ

2.2 แนวคิดการส่งเสริม แพ็คเกจสินค้า เนื่องจากบรรจุมัณท์หรือแพ็คเกจสินค้านั้นมี ความสำคัญต่อการซื้อเป็นอย่างมาก จึงจะมีการพัฒนาโดยใช้บรรจุมัณท์ที่ทันสมัยดึงดูดความ ต้องการ รายละเอียดของสินค้า เช่น คุณสมบัติ ส่วนประกอบ และ โลโก้ของตำบล เพื่อทำให้เกิด ภาพจำของซื้อสินค้า และเพื่อเป็นการบอกต่อๆ กันไป

3. บริบทชุมชนตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติเทศบาล

เทศบาลตำบลเวียงสระ เดิมเป็นท้องถื่นหนึ่งของตำบลบ้านส้องและตำบลเวียงสระ กิ่งอำเภอเวียงสระอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีและได้รับการยกฐานะเป็นสุขาภิบาล เวียงสระตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 85 ตอนที่ 57 เมื่อ วันที่ 25 มิถุนายน 2511 และต่อมาได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลเวียงสระเป็นเทศบาลตำบลเวียงสระตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก เมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 และมีผลหลังจากประกาศครบ 90 วัน คือ วันที่ 25 พฤษภาคม 2542

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลเวียงสระ ตั้งอยู่ในชุมชนตลาดบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ มีพื้นที่ประมาณ 4.25 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 2,500 ไร่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มลำคลองตาลมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 38 เมตร ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 2,4,10 ตำบลบ้านส้อง และหมู่ที่ 1,8 ตำบลเวียงสระ และเทศบาลตำบลเวียงสระ ตั้งอยู่ในชุมชนตลาดบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ ห่างจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยทางรถยนต์ประมาณ 65 กิโลเมตร ทางรถไฟ 85 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 714 กิโลเมตร มีเส้นทางการคมนาคมทั้งทางรถยนต์ รถไฟ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,500 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านส้องหมู่ที่ 2, 4, และหมู่ที่ 10 และครอบคลุมพื้นที่ตำบลเวียงสระ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 8

วิสัยทัศน์

"สิ่งแวดล้อมดีทุกชุมชน การคมนาคมสะดวกทุกทิศ เศรษฐกิจชุมชนดี สืบสานประเพณีท้องถิ่นมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นท้องถิ่นแห่งเมืองน่าอยู่"

พันธกิจ

1. จัดให้มีการบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อรองรับความเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นในอนาคต
2. ส่งเสริมอาชีพและการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน
3. สนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการศึกษา กีฬา และนันทนาการ เพื่อพัฒนาสุขภาพและอนามัยของประชาชน
5. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ
6. จัดให้มีบริการการเก็บกวาด จัดเก็บขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
7. จัดให้มีการป้องกันดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
8. จัดให้มีสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ออกกำลังกาย

แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

1. การคมนาคมทางบกมีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น
2. มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตเทศบาล
3. ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ที่เพียงพอ
4. ประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั่งามของท้องถิ่น
5. ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทุกครัวเรือน
6. ยกระดับการศึกษาของประชาชน และพัฒนาด้านการกีฬาของประชาชน และเยาวชน
7. กลุ่มสตรี เด็ก เยาวชน ได้มีการพัฒนา ตลอดจนผู้สูงอายุและคนพิการได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง
8. การบริการประชาชนได้สะดวก และรวดเร็วขึ้น
9. ประชาชนมีความมั่นคง และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
10. บ้านเมืองมีความสะอาด ปราศจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ
11. ประชาชนได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เพื่อผ่อนคลายและร่วมทำกิจกรรมยามว่าง

แบ่งเขตการปกครอง เป็น 10 หมู่บ้าน

ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านหัวสะพาน , หมู่ 2 บ้านดอนเหียง , หมู่ 3 บ้านควนบก, หมู่ 4 บ้านควน , หมู่ 5 บ้านไร่ใต้ , หมู่ 6 บ้านทุ่งกรด , หมู่ 7 บ้านเวียง , หมู่ 8 บ้านคลองตาล , หมู่ 9 บ้านหนองโสน , หมู่ 10 บ้านคลองเสียว ตำบลเวียงสระอุดมณีไปด้วยแหล่งธรรมชาติ และน้ำผึ้งก็เป็นส่วนของโน้นด้วย หมู่ 7 หมู่บ้านเวียงได้เกิดจุดประกายความคิดได้แปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นสบู่ น้ำผึ้ง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ตัวใหม่ และสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

4. กระบวนการขั้นตอนการผลิต ผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง ชื่อผู้ให้ข้อมูล : รัตนพร สุวรรณโชติ

อายุ : 54

ชื่อผลิตภัณฑ์	พัฒนาการของผลิตภัณฑ์
สบู่ น้ำผึ้ง	- 2560 เริ่มคิดและทดลองใช้กันเอง - 2561 เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น มีการจัดบูธอำเภอ เกษตร และมีการจัดทำตามออเดอร์และมีการบอกต่อใน กยธ. กศน. - 2563 ชะงักตันปี (โควิด19) - 2564 ไม่ได้รวมกลุ่มทำแต่ยังมีการทำคนเดียวเพราะมีออเดอร์น้อย
ส่วนผสมของการทำสบู่ น้ำผึ้ง - กลีเซอรีน/เบสสบู่ 1 กิโลกรัม/10ก้อน - น้ำผึ้ง 4 ช้อนโต๊ะ - แครอท 2 ช้อน - ผงขมิ้น 2 ช้อน	- หัวเขื่อนน้ำหอมธรรมชาติ - แอลกอฮอล์ 95% ใส่ฟองอากาศ

กระบวนการขั้นตอน การผลิตสบู่น้ำผึ้ง

ขั้นที่ 1 ใช้ระยะเวลา 30 นาที
เตรียมอุปกรณ์

- ถ้วย/หม้อ
- ช้อนตวง
- น้ำผึ้ง
- แครอท
- น้ำหอม
- เตาแก๊ส
- กรีเซอริน
- แอลกอฮอล์ 95
- พิมพ์

ขั้นที่ 2 ใช้ระยะเวลา 2-5 นาที
นำกรีเซอรินไปผึ่งให้ละลายหมดโดยไฟอ่อนๆ

ขั้นที่ 3 ใช้เวลา 15 นาที
นำกรีเซอรินมาตั้งพักไว้และเกลี่ยอุณหภูมิให้ความร้อนประมาณ 40 องศา

ขั้นที่ 4 ใช้ระยะเวลา 5 นาที
กรองกรีเซอรินใส่ถ้วยพร้อมผสม

ขั้นที่ 5 ใช้ระยะเวลา 10-15 นาที
เติมน้ำมันผสมทั้งหมด แครอท น้ำผึ้ง น้ำหอม และส่วนผสมผสมให้เข้ากัน

ขั้นที่ 6 ใช้ระยะเวลา - นาที
เกลี่ยอุณหภูมิให้อยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด

ขั้นที่ 7 ใช้ระยะเวลา 5 นาที
ทำความสะอาดพิมพ์ก่อนนำส่วนผสมเกลี่ยในพิมพ์

ขั้นที่ 8 ใช้ระยะเวลา 2 นาที
ฉีดแอลกอฮอล์ใส่ฟองอากาศในพิมพ์

ขั้นที่ 9 ใช้ระยะเวลา 10 นาที
เกลี่ยส่วนผสมลงในพิมพ์

ขั้นที่ 10 ใช้ระยะเวลา - นาที
ถ้ามีฟองอากาศให้ใส่ฟองอากาศโดบแอลกอฮอล์ 95

ขั้นที่ 11 ใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมง
ตั้งทิ้งไว้ประมาณ 3 ชม. หรือจนกว่ากรีเซอรินจะแข็งตัว

ขั้นที่ 12 ใช้ระยะเวลา 5-10 นาที
แกะสบู่ออกจากแม่พิมพ์

ขั้นที่ 13 ใช้ระยะเวลา 10-15 นาที
นำมาสับให้สวยงาม

ขั้นที่ 14 ใช้ระยะเวลา 10-15 นาที
ใส่บรรจุภัณฑ์ลงในกล่องให้สวยงาม

สบู่น้ำผึ้ง

5. แนวทางในการเสริมสร้างอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่น้ำผึ้ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การคิดและกำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมอาชีพชุมชนให้มีรายได้อย่างมั่นคงในรูปแบบต่าง ๆ ถือว่าเป็นความสำคัญที่จะช่วยให้อาชีพหรือกลุ่มอาชีพในชุมชนได้มีโอกาสและช่องทางในการเพิ่มการผลิตและจำหน่ายสินค้าได้เพิ่มมากขึ้น แนวคิดที่สำคัญมีดังนี้

5.1 แนวคิดการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้มแข็งด้วยการด้วยการพัฒนาบุคคลในชุมชนให้มีทักษะ มีความรู้ และมีความพร้อมในการพัฒนา สินค้าในชุมชน โดยการจัดอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการพัฒนาสินค้า โดยจะพัฒนาอาชีพ ดังนี้

- 1) จัดตั้งกลุ่มการผลิตนำโดยกลุ่มแม่บ้านในชุมชน และคนว่างงาน

2) ให้ความรู้ในเรื่องการผลิตสินค้า และการคิดกำไรขาดทุน โดยการคำนวณจากต้นทุนที่ผลิต และการรวบรวมเงินที่ขายได้มาลบกันและคิดเป็นกำไรเพื่อกระจายรายได้

3) ส่งเสริมการขายสินค้าทางช่องทางต่างๆ เช่น facebook shopee lazada และแพลตฟอร์มต่างๆ

5.2 แนวคิดการส่งเสริม แพ็คเกจสินค้า เนื่องจากบรรจุภัณฑ์หรือแพ็คเกจสินค้านั้นมีความสำคัญต่อการซื้อเป็นอย่างมาก จึงจะมีการพัฒนา ดังนี้

(1) ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัยดึงดูดความต้องการ

(2) รายละเอียดของสินค้า เช่น คุณสมบัติ ส่วนประกอบ

(3) โลโก้ของตำบล เพื่อทำให้เกิดภาพจำของชื่อสินค้า และเพื่อเป็นการบอกต่อกัน

ไปตามภาพ

สรุป

น้ำผึ้งเป็นส่วนหนึ่งของความโดดเด่นในตำบลห้วยผึ้ง ที่คนในชุมชนนำมาแปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ และได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่น้ำผึ้ง เพราะเห็นว่าน้ำผึ้งมีสรรพคุณมากมาย เพราะน้ำผึ้งมีส่วนผสมของน้ำตาลและสารประกอบอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสดชื่นให้แก่ร่างกาย มีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยชะลอวัย ช่วยลดและป้องกันการเกิดริ้วรอยแห่งวัย ช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใส ภูมิน้ำผึ้งเป็นธรรมชาติ และอีกมากมาย โดยผลิตภัณฑ์นี้มีการยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ในการคิดค้นสบู่น้ำผึ้ง จึงได้มีการลองทำขึ้นเพื่อใช้เองก่อน และได้เป็นที่รู้จักต่อ ๆ มา จึงได้มีการรวมชาวบ้านมาช่วยกันจัดทำเพื่อส่งเสริมเรื่องรายได้ จนได้มีการจัดбуธวางขายในงานสินค้า OTOP สินค้ามีการขายส่งในอำเภอนาสาร อำเภอนาชนะ จังหวัดภูเก็ต ต่อมาได้เกิด

สถานการณ์ Covid-19 จึงทำให้การจำหน่ายมีการสั่งออเดอร์น้อยลงและได้มีผู้ผลิตอยู่เพียงคนเดียวทางวิศวกรสังคมได้เล็งเห็นความสำคัญของสินค้า OTOP ในตำบล ได้มีการเสริมสร้างอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ สบู่ น้ำผึ้ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่น โดยช่วยพัฒนาในด้านการออกแบบโลโก้ในรูปแบบใหม่ที่สวยงามน่าดึงดูด การออกแบบแพ็คเกจที่น่ารักเพื่อเป็นตัวเสริมในความสนใจของสินค้า รวมทั้งการโฆษณาการขายจำหน่ายในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางสื่อโซเชียลออนไลน์ และการวางขายในสถานที่ต่างๆ

องค์ความรู้ใหม่

คณะทีมวิศวกรสังคมประจำตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการแปรรูปผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง เพื่อยกระดับคนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เนื่องจากในตำบลเวียงสระมีความอุดมด้วยน้ำผึ้ง จึงเห็นความสำคัญของน้ำผึ้งที่มีประโยชน์ต่อการดูแลผิว ซึ่งน้ำผึ้งด้วยช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียและต่อต้านจุลินทรีย์ จึงได้มีแนวคิดเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกับวิสาหกิจชุมชนขึ้น จึงได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์และเกิดองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นผู้ทีมงานจึงขอเสนอในรูปแบบแผนภูมิ ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

จรุงศักดิ์ คำปรีชา. 2564. เทศบาลตำบลเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี . สืบค้นจาก

<http://www.wiangsacity.go.th/html/new-menu.asp?typemenu=2>.

สุภาพาร์มผึ่ง. 2560. สบู่ผ้าผึ่ง ผิวสะอาด นุ่มละมุน. สืบค้นจาก

<https://www.suphabeeffarm.com>.

วิชชุลดา เจนเกียรติฟู .2560. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมงาน. สืบค้นจาก

https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/vgnew_th/85296ae18f82419611a307105d1d4419.pdf.

การพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าน้ำไผ่
วิสาหกิจชุมชนพอดีมีสุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ
ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Developing the potential to upgrade products and increase the value
of bamboo water the community enterprise is happy to generate
income for the community to the national level, Ban Song Subdistrict,
Wiang Sa District Surat Thani Province

อุมพร เอกวรรณัง ,ปิยวรรณ แสงเผือก,วัชร ส่องศรี,วุฒินันท์ หนูไย และธัญรัตน์ ยิ่งเกตุรา¹

Aumaphon Aekwannang, Piyawan Sangpauk, Watchara Songsri

Wuthinan Nooyai, Thanyarat Yingphetra

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของ น้ำไผ่วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คณะที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ร่วมระดมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้ยกเอาผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรจากต้นไผ่ที่เป็นพืชที่สามารถใช้ทุกส่วนมาแปรรูปเป็นสินค้านำไปสู่สินค้า OTOP จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคและเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อการยกระดับและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน

คำสำคัญ: การยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่า; วิสาหกิจชุมชน; น้ำไผ่

Abstract

This article aims to study the product upgrade and increase the market value of Nam Phai Community Enterprise in Ban Song Subdistrict Wiang Sa District Surat Thani Province To generate income for the community and increase the value

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Suratthani Rajabhat University, Thailand

E-mail:Aumapron_Aek@gmail.com

of community products for sustainable tourism. The social engineering team has joined together to mobilize with community enterprise groups. Has raised agricultural products from bamboo plants that can be used in every part to be processed into products leading to OTOP products. Therefore, it is a product that meets consumers' needs and is a product that can generate income for the community for upgrading and economic development at the community level.

Keywords: upgrading products and adding value; community enterprises; bamboo juice

บทนำ

ตำบลบ้านส้อง คือ “ตำบลเก่าแก่” ตำบลหนึ่งของอำเภอ “เวียงสระ” ในเขตการปกครอง จังหวัด “สุราษฎร์ธานี” โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันได้ว่า เมืองนี้แต่เดิม เคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน สืบทอดถึงอาณาจักร “ศรีวิชัย” เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ตำบลบ้านส้องเป็นตำบลที่มีพื้นที่โดยรวมเป็นพื้นที่บนเขาและมีลำคลองอากาศเย็นสบาย และจุดเด่นก็คือสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากธรรมชาติเช่น น้ำตก 357 ทำนน้ำวังหิน ต้นทุเรียน 100 ปี ตำบลบ้านส้องมีทั้งหมด 18 หมู่บ้าน เนื่องจากมีหลายหมู่บ้านทำให้มีหลากหลายอาชีพ แต่อาชีพหลักแล้ว ส่วนใหญ่จะปลูกพืชเกษตรกันมากกว่าอาชีพอื่นๆ และด้วยสภาพพื้นที่ของตำบลบ้านส้องที่เป็นเอกลักษณ์สำหรับการเจริญเติบโตของต้นไม้ ชาวบ้านจึงมีการนำไม้กิมชุงมาปลูกและเกิดการเจริญเติบโตได้ดี ต่อมาพัฒนาทำเป็นน้ำเฝ และได้จดทะเบียนเป็นเป็นสินค้า OTOP ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านส้อง เป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการขายที่ขายได้จำนวนน้อย ยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จึงอยากที่จะพัฒนาการขายในรูปแบบใหม่โดยการนำเอาประโยชน์จากต้นไม้้นมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อสร้างยอดขายเพิ่มมากขึ้น

หลังจากคณะที่ทำงานได้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และประเมินศักยภาพชุมชนเบื้องต้นพบว่า ชุมชนต้องการให้มีการยกระดับและส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ตลอดจนการทำการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน และภูมิปัญญาที่มีอยู่ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรการพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงเป็นสิ่งที่ต้องเร่งพัฒนา เพื่อให้คนในน้ำพ้อแก่นิกวิสาหกิจชุมชนพอมีสุขเป็น ผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ต่อผู้บริโภคและเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้าง

รายได้ให้กับชุมชนเพื่อการยกระดับและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนตำบลบ้านส้องที่จะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศต่อไป

เนื้อเรื่อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ตำบลบ้านส้อง เป็นตำบลที่มีพื้นที่โดยรวมเป็นพื้นที่บนเขาและมีลำคลองอากาศเย็นสบาย การเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งทางเศรษฐกิจและสังคมผ่านกระบวนการผลิตภัณฑ์และการพัฒนาการผลิต โดยมีการพัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐานอาหารและยา มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มาตรฐาน OTOP และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่เราจะพัฒนาผลิตภัณฑ์เราจะต้องรู้ว่าลูกค้าของเราคือใคร ผลิตภัณฑ์ของเราสามารถตอบสนองลูกค้าได้กลุ่มไหน การออกแบบรูปทรงขวด สี สัน รสชาติจะแตกต่าง คุณภาพและคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เพราะเมื่อลูกค้าเกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ และการได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับและสามารถประกันคุณภาพให้กับผู้บริโภคตลอดจนเป็นแนวทางที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดผู้บริโภคอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจการพัฒนาความสามารถของชุมชนทุกด้านเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ของคนทุกคนและชุมชนโดยรวม เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจของชาติ ดังนั้นเพื่อให้เศรษฐกิจของชาติมีความเจริญรุ่งเรือง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจในระดับล่างคือเศรษฐกิจในชุมชนชนบทด้วย

เศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมบริการ ทั้งในการผลิต การบริโภคและการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมรับประโยชน์บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่จากการใช้ทุนของชุมชนที่มีอยู่มาหรือสามารถจัดหาได้ตามศักยภาพส่วนการพัฒนาท้องถิ่นหรือการพัฒนาชนบท เป็นการพัฒนาแบบผสมผสานเป็นการพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์ ลายอย่างพร้อมกันเป็นการหาวิถีวิธีปรับปรุงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชนบทหรือท้องถิ่นใหม่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงกระจายการพัฒนาไปสู่กลุ่มคนที่ยากจนที่สุดซึ่งอยู่ในชนบท อาจจะเป็นการเร่งเพิ่มความสามารถในการผลิตเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพิ่มการจ้างงาน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายคือการลดความยากจน ลดช่องว่างของรายได้ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพ (The World Bank, 1975) ป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษ ส่งเสริมให้มี

การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้คนชนบทได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน และตัดสินใจ เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน และให้คนส่วนใหญ่สามารถพึ่งพาตัวเองได้โดยแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่นเป็นผู้จัดการทรัพยากรของตนเองตลอดจนรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเท่าที่จะทำได้ หมายถึงจะต้องมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการของรัฐไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประเทศเติบโตไปพร้อมกับการกระจายความเจริญที่เป็นธรรม

“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวคิดที่เน้นกระบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ ในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชนหรือ ตำบล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้แต่ละชุมชนได้นำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมา พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่เป็นที่ต้องการของตลาด สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น โดยยึดหลักการพึ่งตนเองของชุมชน และรัฐพร้อมที่จะช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังเป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละท้องถิ่นมีผลิตภัณฑ์หลักอย่างน้อย 1 ประเภทที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ การดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่ต้อง อาศัยหมู่บ้านเป็นหน่วยการพัฒนาเบื้องต้น

ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทางความคิดรวมถึงการบริการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพที่มีเอกลักษณ์ มีจุดเด่น จุดขาย ที่รู้จักกันแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ หลักการพื้นฐาน

2. กระบวนการถอดบทเรียน เพื่อการพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าน้ำไฟ วิสาหกิจชุมชนพอดมีสุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ ตำบลบ้านส้อง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์

2.1 บริบทชุมชน

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชนตำบลบ้านส้อง

ตำบลบ้านส้อง คือ “ตำบลเก่าแก่” ตำบลหนึ่งของอำเภอ “เวียงสระ” ในเขตการปกครองจังหวัด “สุราษฎร์ธานี” โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันได้ ว่า เมืองนี้แต่เดิม เคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ที่มี ประวัติความเป็นมายาวนาน สืบทอดถึงอาณาจักร “ศรีวิชัย” เรื่อยมาจนกระทั่ง ถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลาได้เป็นพันปี จากตัวเมืองสุราษฎร์ธานี หากเดินทางมา โดยรถยนต์ ระยะทางประมาณ 69 กิโลเมตร ก็ถึงตัวอำเภอเวียงสระ หรือจะเดินทางมาโดยทางรถไฟไปลงที่สถานีรถไฟ “บ้านส้อง” ด้วยกระบวนรถไฟ มหาดไทย ได้ประกาศยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล และยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาลตำบล ทำให้องค์กรปกครอง ท้องถิ่นในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านส้องยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลบ้านส้อง มีผลตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2547 เป็นต้นไป

รูปที่ 1 แผนที่อำเภอเวียงสระ

ที่มา : <https://www.google.com/search?q>

2) ขนาดและที่ตั้ง

ตำบลบ้านส้อง มีเนื้อที่ทั้งหมด 80,199 ไร่ หรือ 128.318 ตารางกิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอเวียงสระ ประมาณ 8 กิโลเมตร และห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ 60 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลพุนพิน อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลห้วยปริก อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพุนพิน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลเวียงสระ

ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านพุกกระแซง , หมู่ 2 บ้านส้องเหนือ , หมู่ 4 บ้านส้อง , หมู่ 5 บ้านนาเหลง , หมู่ 6 บ้านมหาราช , หมู่ 7 บ้านเหนือคลอง , หมู่ 8 บ้านหนองชุมแสง , หมู่ 9 บ้านนาชุมเห็ด , หมู่ 10 บ้านหนองสามสิบ , หมู่ 11 บ้านถาวรราษฎร์ , หมู่ 12 บ้านราษฎร์พัฒนา , หมู่ 13 บ้านห้วยแก้ว , หมู่ 14 บ้านพุกกำ , หมู่ 15 บ้านไทรทอง , หมู่ 16 บ้านห้วยทรายขาว , หมู่ 17 บ้านสวนกล้วย

3) ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง โดยทิศตะวันออกจดกับเทือกเขาบรรทัดตลอดแนว

4) ทรัพยากรน้ำ แม่น้ำสำคัญในตำบลบ้านส้อง ได้แก่ คลองตาล คลองน้ำเฒ่า คลองห้วยแก้ว แหล่งน้ำธรรมชาติเป็นลำน้ำ,ลำห้วย จำนวน 26 สาย คลอง 8 แห่ง บึง,หนอง,และอื่น ๆ 23 แห่ง น้ำตก 9 แห่ง อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 14 จำนวน 2 แห่ง และ หมู่ที่ 17 จำนวน 6 แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝาย 13 แห่ง บ่อน้ำตื้น 40 แห่ง บ่อโยก 17 แห่ง สระเก็บน้ำ จำนวน 15 แห่ง

5) ภูมิอากาศ มีลักษณะภูมิอากาศ แบ่งเป็น 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน อยู่ในช่วงเดือนมกราคม ถึง เมษายน ฤดูฝน อยู่ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง ธันวาคม

6) ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แร่ เช่น แร่ยิปซัม แอลฟา พลวง ดีบุก และป่าไม้

7) การคมนาคม ถนนเส้นหลัก คือสาย 4009 (สุราษฎร์ธานี – นครศรีธรรมราช) และถนนสาย 41 (ถนนสายเอเชีย) 4015 สุราษฎร์ธานี (บ้านส้อง – นครศรีฯ) ถนนสายในตำบลเป็นถนนลาดยาง 9 สาย ถนนลูกรัง 38 สาย ใช้ประโยชน์ได้ดีเฉพาะหน้าแล้ง

2.2 การผลิตผลิตภัณฑ์ น้ำไฟ

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับน้ำไฟ

รูปที่ 2

น้ำไฟ วิสาหกิจชุมชน พอดมีสุข

ที่มา : <https://www.google.com/search?q>

ไผ่ หรือ ไม้ไผ่ ซึ่งทุกคนรู้จักกันเป็นอย่างดี ตั้งแต่เมื่อก่อนมาเนิ่นนาน โดยจะพบเห็นไม้ไผ่ขึ้นเป็นกอบ้าง ก็เป็นลำเดี่ยวบ้าง อยู่ทั่วไปตามป่าเขาลำเนาไพร ริมฝั่งแม่น้ำ ลำธาร หนอง คลอง บึง และบริเวณหัวไร่ปลายนา บางแห่งก็หนาแน่น เป็นป่าไผ่ บางแห่งก็ขึ้นประปราย แซมไม้ชนิดอื่นอยู่ดาษดื่น ไม้ไผ่ที่เห็นนี้มีคุณค่ามหาศาล มีประโยชน์มากมายจนไม่อาจจะพรรณนาได้ และอาจจะกล่าวได้ว่าไม่มีพืชชนิดใดในโลกจะรับใช้มนุษย์ได้มากกรณีเท่าไม้ไผ่ เมื่อเทียบกับไม้ชนิดอื่น ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าไม้ไผ่เหมาะที่จะนำไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์กว้างขวางซึ่งถ้าหากจะใช้วัตถุดิบ แทนแล้ว จะต้องใช้จ่ายสูงกว่า และไม้ไผ่นี้เจริญงอกงามได้ทั่วไปสะดวกในการตัดฟัน การขยายพันธุ์ทำได้ในเวลาอันสั้น เติบโตรวดเร็วมาก บางชนิดโตถึง 120 ซม. ใน 24 ชม. ไม้ไผ่เป็นพืชตระกูลหญ้าที่รับใช้มนุษยชาติมาแต่โบราณกาล ให้ประโยชน์กับมนุษย์หลายประการทั้งในด้านอุปโภคและบริโภค ใช้สร้างที่พักอาศัย ทำเครื่องมือเครื่องใช้ ทำยารักษาโรค และใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมอีกนานัปการ สามารถเรียกได้ว่าเป็นไม้เอกประสงค์ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญกับชีวิตประจำวันกันอย่างแพร่หลาย トラบจนทุกวันนี้และยังเป็นองค์ประกอบของปัจจัยสี่ที่คุ้มค่าที่สุด ดังนั้น

2) การผลิตน้ำไผ่

กลุ่มวิสาหกิจในพื้นที่ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูง ประชากรส่วนใหญ่จะทำการเกษตรโดยยึดแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคิดค้นเทคนิคใหม่ๆ ในการนำประโยชน์จากพืชสารพัดชนิดที่ปลูกไว้มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และสร้างรายได้ ที่น่าสนใจเป็นอย่างมากคือ การทำน้ำจากต้นไผ่ โดยเริ่มก่อตั้งกลุ่มกัน 11 คน ในปี พ.ศ. 2562 และต่อมาในปี พ.ศ. 2563 ได้รับมาตรฐาน GAP Organic Thailand และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP จากกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งน้ำจากต้นไผ่มีประโยชน์เป็นอย่างมาก จนได้รับการยกย่องจากสังคมให้เป็นปราชญ์เมืองสลก ซึ่งพวกเพียรชวนขยายความรู้ด้านธรรมชาติบำบัด โดยเฉพาะสมุนไพรโบราณ พร้อมส่งเสริมให้ผู้คนรับรู้ถึงคุณประโยชน์ที่แฝงอยู่ในธรรมชาติต่อร่างกายมนุษย์ หันกลับไปพึ่งธรรมชาติในการรักษาโรค ลดการพึ่งพาสารเคมีและยาปฏิชีวนะ ที่จะตกค้างในร่างกายและขับออกได้ยาก โดยเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมควรรับรู้มีสรรพคุณในการขับสารพิษในร่างกาย ชะลอกระบวนการแก่ชรา และยังมีความสามารถในการยับยั้งอนุมูลอิสระ พร้อมกับสารอาหารมากมายที่ทำให้สุขภาพดี

อุปกรณ์ที่ใช้การทำน้ำไผ่ ประกอบด้วย 1. ผ้าสะอาด 2. แอลกอฮอล์ 3. ส่วนมือ 4. หลอดสะอาดและถุงพลาสติก 5. ถูกรองผ้าไมครอน 6. ขวดสำหรับบรรจุภัณฑ์

เทคนิคการทำน้ำจากต้นไผ่	
1. เช็ดทำความสะอาดลำต้นไผ่ ด้วยผ้าสะอาดตามด้วยแอลกอฮอล์ตรงบริเวณที่จะใช้ส่วนเจาะ	5. ใช้ถุงกรองผ้าไมครอนในการกรอง
2. เจาะต้นไผ่ด้วยสว่านมือ	6. นำเข้าบรรจุภัณฑ์
3. แล้วใช้หลอดสะอาดใส่ในรูที่เจาะเพื่อให้น้ำไผ่ได้ลงถุงพลาสติก	7. ติดสติ๊กเกอร์บรรจุภัณฑ์
4. รอระยะเวลา 10 ชั่วโมงถึงจะเก็บ เมื่อได้แล้วนำไปแช่น้ำแข็ง	8. นำไปจำหน่าย

ในช่วงกลางปี พ.ศ.2563 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยรับกระทบจาก โควิด-19 จึงส่งผลกระทบให้ประชาชนขาดรายได้ ทำให้กลุ่มวิสาหกิจตำบลบ้านส้อง ก็ขาดรายได้การขายน้ำไผ่ตามไปด้วย โดยก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ โควิด-19 ได้มียอดการสั่งซื้อยอดอยู่ที่ 50 ขวดต่อเดือน แต่ปัจจุบันนี้มียอดขายต่อเดือนละประมาณ 10 ขวด ประจวบกับน้ำไผ่ของกลุ่มวิสาหกิจพอตมีสุขยังไม่ได้รับมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช) และทั้งนี้ยังไม่มีการวิจัยจากประเทศไทยที่รับรองว่าน้ำไผ่มีประโยชน์อะไรบ้าง แต่มีการอ้างถึงผลงานจากเมืองนอก ว่าน้ำไผ่มีประโยชน์ต่าง ๆ มากมายและด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้น้ำไผ่ยังไม่มีใครที่จะซื้อ

3. กระบวนการพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าน้ำไผ่ วิสาหกิจชุมชนพอตมีสุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ ตำบลบ้านส้อง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำไผ่ เพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ และเพิ่มประสิทธิภาพให้ได้มีการรองรับมาตรฐานมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช) และทั้งนี้ยังไม่มีการวิจัยจากประเทศไทยที่รับรองว่าน้ำไผ่มีประโยชน์อะไรบ้าง แต่มีการอ้างถึงผลงานจากเมืองนอก ว่าน้ำไผ่มีประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย จึงต้องมีกระบวนการยกระดับ

น้ำไผ่ วิสาหกิจชุมชนพอตมีสุขมีสรรพคุณในการขับสารพิษในร่างกาย ช่วยลดกระบวนการแก่ชรา และยังสามารถในการยับยั้งอนุมูลอิสระ พร้อมกับสารอาหารมากมายที่ทำให้สุขภาพดีและนอกจากน้ำไผ่ ต้นไผ่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งจากหน่อและลำต้น โดยลำต้นสามารถนำไปทำ

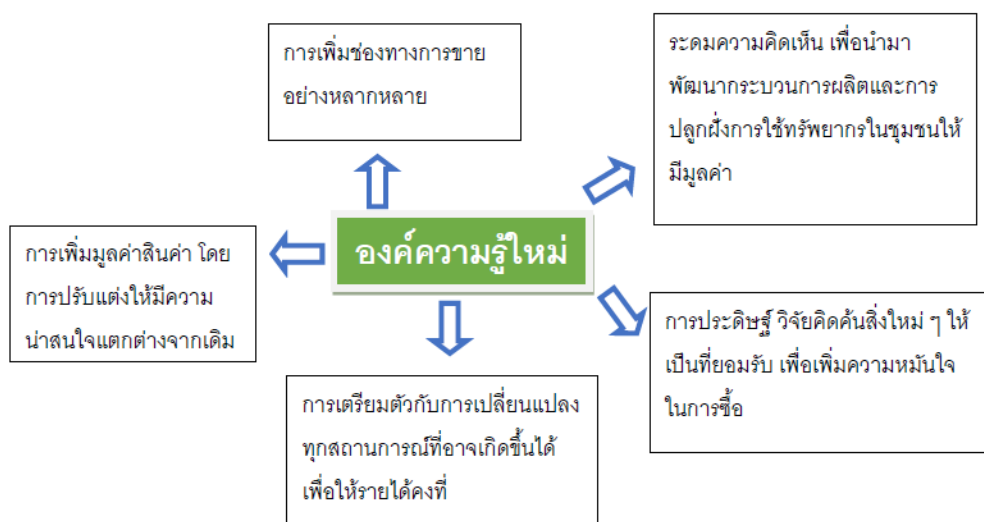
เป็นเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะ เติ่ง หรืออื่นๆ ที่สามารถใช้เป็นส่วนประกอบโครงสร้างต่างๆ ในส่วนของ หน่อไม้ก็นำมาประกอบอาหารได้ เพราะจะมีรสชาติที่หวานกรอบอร่อย ไม่มีขม

สรุป

ตำบลบ้านส้อง คือ “ตำบลเก่าแก่” ตำบลหนึ่งของอำเภอ “เวียงสระ” ในเขตการปกครอง จังหวัด “สุราษฎร์ธานี” ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง โดยทิศตะวันออกจดกับ เทือกเขาบรรทัดตลอดแนวซึ่งมีจุดเด่นก็คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากธรรมชาติและมีผลิตภัณฑ์ ด้านการเกษตรจากต้นไผ่ที่เป็นพืชที่สามารถใช้ทุกส่วนมาแปรรูปได้ และยังมีการนำน้ำไผ่มาทำเป็น ผลิตภัณฑ์เป็นน้ำไวต์นกินที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เรียกว่าน้ำไผ่ออแกนิกที่ไม่มีสารเคมีทำให้มี ประโยชน์ต่อร่างกายและยังสามารถขับของเสียออกได้ด้วย มีพัฒนาไปสู่สินค้า OTOP เพื่อให้ น้ำไผ่ ออแกนิก วิสาหกิจชุมชน พอดีมีสุขเป็น ผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคและเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถ สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อการยกระดับ และพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนตำบลบ้านส้องที่จะ ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศต่อไป โดยเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม อีกทั้งยังมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการผลิตที่ไม่ยุ่งยากทำให้สามารถและยังสามารถสร้างรายได้ ให้แก่ชุมชนอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

คณะที่มีวิศวกรสังคม ลงพื้นที่การระดมสมองร่วมกับชุมชน จนตกผลึกองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์กับชุมชน สามารถนำเสนอองค์ความรู้ในรูปแบบแผนภูมิ ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

สภาพทั่วไปตำบลบ้านส้อง สืบค้นจาก <http://www.bansong.go.th/html/new-menu.asp?typemenu=2> [2564, สิงหาคม 14]

น้ำไฟบ่บัดโรค. สืบค้นจาก

<https://www.77kaoded.com/news/apichartchachai/undefined> [2564, สิงหาคม 14]

กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด. สืบค้นจาก <https://bsc.dip.go.th/th/category/> [2564, สิงหาคม 14]

คุณภาพของน้ำไฟ. สืบค้นจาก <file:///C:/Users/User/Downloads/234112-Article%20Text-793210-2-10-20200226.pdf> [2564, สิงหาคม 14]

เทศบาลตำบลบ้านส้อง <http://www.bansong.go.th/html/new-menu.asp?typemenu=5> [2564, สิงหาคม 14]

วิสาหกิจพอคมีสุข. สืบค้นจาก

https://web.facebook.com/pg/PordeeMeesukTH/posts/?ref=page_internal [2564, สิงหาคม 14]

ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ Political awareness of the new generation

จิตรารภรณ์ จันทิมา¹

Chittaporn Chantima

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่า มีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นในกลุ่มของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ทั่วประเทศ อีกทั้งในปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้สื่อออนไลน์ที่เป็นแหล่งข่าวสารที่สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสะดวกและรวดเร็วกว่าในสมัยก่อน ทำให้ประชาชนคนรุ่นใหม่ได้เข้าไปมีส่วนทางการเมืองได้ง่ายขึ้น รวมไปถึงประชาชนมีสิทธิเสรีในการใช้สื่อออนไลน์ต่างๆในการเคลื่อนไหวและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องสิทธิของตนในฐานะประชาชนที่อยู่ในประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตย ความเสมอภาคทางกฎหมาย และความเสมอภาคทางการเมือง เป็นต้น

คำสำคัญ: ความตื่นตัวทางการเมือง; คนรุ่นใหม่; ปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง

Abstract

This article The objective of the study was to study the factors contributing to the political awareness of the new generation. By studying the current political situation that There is more political awareness among youths and young people across the country. Moreover, at present, various technologies have been developed widely. Especially when it comes to using social media as a convenient and fast news source. This can be seen that perception of political news is more

¹ สาขารัฐศาสตร์ คณะวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้; Political Science School of Administrative Studies, Maejo University
Chittaporn02@gmail.com

convenient and faster than in the past. Making it easier for the new generation of people to participate in politics As well as the public has the right to use online media to move and express political opinions. This is to claim their rights as people in a democratic country. Legal equality And political equality, etc.

Keywords: Political awareness; new generation; Factors causing political awareness.

บทนำ

การเมืองเกี่ยวข้องกับคนทุกคน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวันและการมีผลกระทบต่ออนาคตของประชาชนหลายคนในประเทศ ในปัจจุบันมีผู้คนที่เรียกตัวเองว่า “คนรุ่นใหม่” อยู่มากมายทั่วประเทศ โดยเกิดจากการมีสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ใหม่ขึ้น การมีแนวคิดใหม่ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของพวกเขา ซึ่งเยาวชนและคนรุ่นใหม่ทั่วประเทศได้มีความตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง รับข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และประชาชนมีเสรีภาพในการหาความรู้ ทำให้ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งมากขึ้น

การเกิดความไม่เป็นธรรมจากรัฐบาลถึงประชาชน ก่อให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนคนรุ่นใหม่และเกิดความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการก่อม็อบทางการเมืองของนักเรียนนักศึกษา การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง รวมไปถึงการใช้สื่อออนไลน์ต่างๆ ในการเคลื่อนไหวและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอีกด้วย ทั้งนี้ในฐานะประชาชนที่อยู่ในประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตย จึงมีสิทธิในการเรียกร้อง ความเสมอภาคทางกฎหมาย และความเสมอภาคทางการเมือง เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ที่ควรได้รับจากรัฐบาลสู่ประชาชน

ปัจจุบันมีผู้คนมากมายออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของตน ทั้งโลกความจริงและในโลกออนไลน์ มีการศึกษาทางการเมืองได้อย่างเสรี การใช้ศิลปะในการเคลื่อนไหวทางการเมือง รณรงค์ให้สื่อต่างๆ ควรได้รับการเสริมสร้างจรรยาบรรณที่ดี ไม่บิดเบือนข่าวสาร และให้ข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน

การออกมาเรียกร้องทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบันนั้น สามารถเรียกร้องได้อย่างอิสระ เสรีภาพ โดยใช้ประโยชน์จากสารสนเทศและเทคโนโลยีในการเรียกร้องและเคลื่อนไหวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบันย่อมมี เทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เนื่องมาจากคน

รุ่นใหม่ในปัจจุบันมักจะใช้ชีวิตส่วนมากอยู่กับโลกออนไลน์ ทำให้การรับข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองของคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นแทบจะทุกวันทุกชั่วโมงเลยทีเดียว

ทั้งนี้ นอกจากเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาให้ทันสมัยแล้ว ก็ยังมีปัจจัยภายนอกเข้ามาทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ได้เช่นกัน เช่น พฤติกรรมของพรรคการเมือง อิทธิพลทางการเมืองจากคนรอบข้าง การศึกษา และอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น

เนื้อเรื่อง

1. ความตื่นตัวทางการเมือง

ความตื่นตัว ในความหมายของสรีรวิทยาและจิตวิทยา หมายถึง สภาวะของการตื่นตัวหรือการตอบสนองต่อตัวกระตุ้น จะมีความตื่นตัวได้ก็ต่อเมื่อมีการทำงานในระบบ reticular activating system (ตัวย่อ RAS) ในก้านสมอง ในระบบระบบประสาทอิสระ (autonomic nervous system) และในระบบต่อมไร้ท่อ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มระดับการเต้นของหัวใจและความดันเลือด และสภาวะความตื่นตัวทางความรู้สึกทางการเคลื่อนไหว และทางความพร้อมเพรียงในการตอบสนองต่อตัวกระตุ้น

ความตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ โดยไม่ได้มองว่าเป็นเพียง “วิธีการ” ทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็น “เป้าหมาย” สำคัญยิ่งในการพัฒนาทางการเมืองอีกด้วย โดยทำให้ประชาชนได้มีความตื่นตัวหรือกระตือรือร้นเคลื่อนไหวในทางการเมืองอย่างจริงจังต่อเนื่องในทิศทางที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมสามารถเข้ามาติดตามและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสและเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง (ถวิลวดี บุรีกุล และโรเบิร์ต ปี อัลเบิร์ตทัน)

ความตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง จิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตย เชื่อในความเสมอภาค เคารพสิทธิของผู้อื่น พรอมที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง มีความยุติธรรมไม่ขายสิทธิขายเสียงมีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว (ลิขิต ธีรเวคิน)

ความตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การให้ความสนใจในการเมืองมากขึ้น เพื่อใช้สิทธิใช้เสียงของตนในทางการเมือง รวมไปถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างจริงจัง ยกตัวอย่างเช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น

2. แนวคิดเรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมือง”

แนวคิดเรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมือง” เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในวงกว้างมากขึ้น เนื่องจากถือว่าการตื่นตัวทางการเมืองหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยที่มีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” ได้ ลิขิต อีร์เวคิน กล่าวถึง “ความตื่นตัวทางการเมือง” ต้องขึ้นกับตัวแปรที่สำคัญคือ

1) วุฒิภาวะทางการเมืองของผู้สมัครและผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ข่าวสารข้อมูลความรู้ และจิตสำนึกของการที่จะพยายามจรจโรงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

2) วัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม และน้ำใจนักกีฬา โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของการเลือกตั้ง

3) การจัดหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นในการบ่มเพาะจิตสำนึกเรื่องอุดมการณ์ จริยธรรมทางการเมือง มารยาททางการเมือง กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ โดยนำตัวอย่างการเมืองที่ดีจากประเทศต่างๆ รวมทั้งในส่วนดีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักสูตรในการสอนต่อไป ตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม จนถึงถึงชั้นมหาวิทยาลัย รวมตลอดทั้งโรงเรียนการเมืองทั้งหลายซึ่งควรจัดขึ้นโดยสภาพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะการอบรมเรื่องความรู้ ค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือที่เรียกว่า “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Self) นั้นสามารถพัฒนาให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองไทย

“อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Self) คือ ค่านิยมและวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย มีลักษณะอาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของปัจเจกบุคคล ดังต่อไปนี้

1) เป็นบุคคลที่มีสิทธิเสรีภาพ มีสิทธิดำรงตนภายใต้กฎหมายบ้านเมือง ไม่มีใครแสดงอำนาจข่มขู่ได้

2) เป็นบุคคลที่มีความเสมอภาคในทางการเมืองและมีความเสมอภาคทางกฎหมาย

3) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิเสรีภาพในฐานะประชาชนที่ถูกรับรองโดยรัฐธรรมนูญ

4) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น มีสิทธิประท้วงหรือคัดค้านการกระทำของหน่วยงานราชการและรัฐบาล

5) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิมีเสียงในเลือกตั้ง

6) เป็นบุคคลที่เชื่อว่าทุกอย่างในสังคมที่ตนอยู่ สามารถดีขึ้นได้หากร่วมแรงร่วมใจกัน ผลักดันให้สิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้นด้วยกลไกของรัฐ และรัฐมีหน้าที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างสมเหตุสมผล

7) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

8) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิในการรับสารจากสื่อที่มีจรรยาบรรณ จริยธรรม มีความยุติธรรมแก่ประชาชน

9) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิเข้าร่วมการทำหน้าที่ในรัฐสภา ฝ่ายบริหาร หรือหรือทำหน้าที่อื่นใดที่ตนสามารถจะกระทำได้ตามครรลองของกฎหมาย โดนผ่านการลงเลือกตั้ง

10) เป็นบุคคลผู้มีสิทธิเรียกร้อง คาดหวัง และดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย มีกฎหมายคุ้มครอง มีโอกาสในการศึกษา และการประกอบอาชีพ

จะเห็นได้ว่า “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Self) มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีสมรรถนะทางการเมืองที่สูง และเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มีความยั่งยืนต่อไป

3. ความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่

ปัจจุบัน ประเทศไทยเริ่มมีคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ทั้งในรูปแบบของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเป็นนักกิจกรรมหรือผู้นำกลุ่มทางสังคมหรือการเมือง รวมถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในทางบริหารหรือนิติบัญญัติ โดยคนรุ่นใหม่มีความหมายดังต่อไปนี้

คนรุ่นใหม่ หมายถึง คนซึ่งมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ปัญหาใหม่ในโลกที่มีทรัพยากรจำกัด มีความขัดแย้งสูง ผู้ควรจะมีบุคลิกภาพใหม่ และแนวคิดใหม่ ที่สามารถจะใช้ชีวิตทั้งในเชิงแข่งขันและร่วมมือเพื่ออยู่ในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ (วิทยากร เชียงกูล)

คนรุ่นใหม่ หมายถึง คนที่เป็น New Voter ซึ่งเป็นฐานคะแนนเสียงที่ใหญ่ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีการเลือกตั้งมานานหลายปี คนกลุ่มนี้จึงเกิดการสะสมไว้ ถ้านับตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปี 2562 ก็จะมีคนกลุ่มนี้จำนวน 8 รุ่น จากการคำนวณเบื้องต้น จะมี New Voter ประมาณ 6-7 ล้านคน (พลิชฐ์ ไชยวัฒน์)

อย่างไรก็ตาม ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ถือเป็นความตื่นตัวทางการเมืองที่แรงกล้า รวมไปถึงมีการตื่นตัวทางการเมืองในเยาวชนจำนวนมาก โดยจะเห็นได้ว่ามีนักเรียนและนักศึกษาไทยหลายคนออกมาเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองไทยในพื้นที่สาธารณะมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในสื่อออนไลน์หรือตามสถานที่ต่างๆ

โดยเด็กไทยที่เติบโตมาในสังคมปัจจุบันจะเริ่มสนใจการเมืองมากขึ้น เพราะเริ่มทำกิจกรรมเริ่มเปิดประตูเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น เริ่มสนใจข่าวสารบ้านเมือง รวมทั้งสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าตำราเรียน และเนื่องจากคนรุ่นใหม่เป็นอิสระชน ผู้นับถือในสิทธิเสรีภาพทั้งของตนเอง และผู้อื่น การเป็นผู้ใฝ่ในการเรียนรู้ และแสวงหาความเป็นจริง กล้าคิด กล้าจินตนาการ กล้าสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ประสบการณ์ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีอุดมคติหรือจิตสำนึกที่เข้าใจว่า ประโยชน์ส่วนตนผูกพันกับประโยชน์ส่วนรวมในระยะยาวนั้น เมื่อคนรุ่นใหม่รู้สึกไม่เห็นชอบกับความไม่ธรรมจากรัฐบาลสู่ประชาชนแล้วนั้น จึงทำให้คนเหล่านี้ออกมาประท้วงสิทธิเสรีภาพของตน

อีกทั้งความตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน ค่อยข้างมีอิทธิพลมากกว่าอดีต โดยจะเห็นได้จากกรณีของการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและประชาชนเดินทางมาไกลจากการรวมพลกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มาจนถึงจุดที่เกิดการชุมนุมแบบดาวกระจายไปทั่วประเทศ โดยมีผู้ริเริ่มการเคลื่อนไหวนี้เป็นกลุ่มเยาวชน เริ่มจาก "แฟลชม็อบ" ในสถาบันการศึกษาช่วงต้นปี 2563 สู่การชุมนุมใหญ่ที่จัดโดยกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า "เยาวชนปลดแอก" เมื่อวันที่ 18 ก.ค. ขยายเป็นการชุมนุมใหญ่-ย่อยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด มาจนถึงการชุมนุม "ทวงอำนาจคืนราษฎร" ที่ท้องสนามหลวงเมื่อ 19-20 ก.ย. ก่อนพัฒนาเป็นการชุมนุมของ "คณะราษฎร 2563" ที่เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 ต.ค. และมีกิจกรรมต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ซึ่งข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมมีอยู่ 3 ข้อหลัก คือ

- 1) พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกฯ และองคมนตรี ลาออก
- 2) รัฐสภาต้องเปิดประชุมวิสามัญทันทีเพื่อร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน
- 3) ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมือง” จากหลายแหล่งความรู้ นั้น จะพบว่า คนรุ่นใหม่ส่วนมากเห็นว่า การทำเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ตามความสามารถของตน โดยทำหน้าที่ช่วยเหลือและสร้างประโยชน์ต่อสังคม การไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เพื่อจะได้ให้คนที่ดีมาบริหารและพัฒนาประเทศ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือให้ความช่วยเหลือสังคมหรือชุมชนตามสติปัญญาและกำลังความสามารถตามความเหมาะสมนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสม สมควรทำในฐานะประชาชน อีกทั้ง คนรุ่นใหม่ ยังมองว่า ในประเทศที่ปกครองโดย

ระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และรัฐบาลคือ ตัวแทนของประชาชนที่เพื่อประชาชน หากรัฐบาลมีการกระทำที่ไม่ชอบธรรม ประชาชนย่อมมีสิทธิออกมาเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคของตนได้เช่นกัน

4. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่

ความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลมากอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะเห็นได้จากสถานการณ์การเมืองต่างๆ มักจะมีนักศึกษาและเด็กนักเรียนเข้ามาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง มีการพูดถึงนักการเมืองหรือพรรคการเมือง การเผยแพร่ความรู้เรื่องราวทางการเมืองในอดีต รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทางการเมืองของเยาวชน เช่น “มีอบเยาวชนปลดแอก” ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ มีดังต่อไปนี้

1) ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ในปัจจุบันโลกของเราได้มีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้าน ซึ่งเทคโนโลยีและสารสนเทศถือเป็นความสำเร็จของมนุษยชาติเลยทีเดียว ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ได้มีการพัฒนาให้ทันสมัยและสะดวกบายมากขึ้นกว่าในอดีตหลายเท่า ทำให้การรับข้อมูลข่าวสารต่างๆในสังคมเป็นไปได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว และคนรุ่นใหม่ส่วนมากได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาอย่างทันสมัยเหล่านี้ ยังเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการแพร่กระจายข่าวสารของสื่อต่างๆได้อีกด้วย

2) สื่อต่างๆ ในปัจจุบันสามารถรับข่าวสารจากสื่อต่างๆได้จากหลายแหล่ง ไม่จำเป็นต้องรับข่าวสารจาก วิทยุ หรือ โทรทัศน์ เหมือนในอดีต ซึ่งมีความซ้ำในการรับฟังข่าวสาร อีกทั้งการบิดเบือนสื่อต่างๆในยุคปัจจุบันค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เพราะการมีแหล่งสื่อมากมายออกมาเปิดโปงความจริงผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook, Twitter, Pantip หรือแม้กระทั่งการสร้างเว็บไซต์ต่างๆผ่านทางออนไลน์ อีกทั้งสื่อต่างๆเหล่านี้ยังทำให้การสื่อสารมีความรวดเร็ว สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างทั่วถึง และเป็นแหล่งเคลื่อนไหวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น เทรน Twitter #มีอบคณะราษฎร #มีอบประชาชนปลดแอก ซึ่งเป็นแท็กในการเรียกร้องทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของคนรุ่นใหม่ รวมไปถึงเป็นแหล่งข่าวสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อออนไลน์ ทั้งนี้สื่อต่างๆควรได้รับการเสริมสร้างจรรยาบรรณที่ดี ไม่บิดเบือนข่าวสาร และให้ข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน

3) การศึกษาเสรี การเข้าถึงของอินเทอร์เน็ตทำให้การศึกษาหาความรู้ในปัจจุบัน มีความสะดวกสบายในการหาความรู้และทำให้การศึกษามีความอิสระเสรีมากขึ้นกว่าในอดีต ทำให้เด็กนักเรียนไทยสามารถเข้าถึงการศึกษาเรื่องราวทางการเมืองได้อย่างง่ายดาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ทางการเมืองในอดีต หรือสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน อีกทั้งยังมี

บทความวิชาการ งานวิจัย จากนักวิชาการมากมายหลายบทความให้ได้ศึกษาอย่างทั่วถึง จึงทำให้เด็กไทยในปัจจุบันมีความรู้ทางด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น และหันมาสนใจการศึกษาทางการเมือง การเข้ามาสืบบทบาททางการเมือง รวมไปถึงมีความตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

4) ระบบการเมือง มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ โดยสังเกตได้จากบุคคลที่อยู่ในสังคมที่ระบบการเมืองแบบปิด จะทำให้คนเหล่านั้นมีความคิดทางการเมืองที่แตกต่างจากคนที่อยู่ในสังคมที่มีระบบทางการเมืองแบบเปิด ดังนั้นคนกลุ่มนี้ก็ยังไม่เคยอยู่ในระบบสังคมการเมืองแบบเปิด จะพบเจอแต่รัฐสภาที่มีฝ่ายนิติบัญญัติเพียงฝ่ายเดียว ไม่มีฝ่ายค้าน ได้เห็นการพิจารณาผ่าน พ.ร.บ. งบประมาณ 3 ล้านล้านบาทภายใน 3 ชั่วโมง รวมทั้งไม่เคยเห็นบรรยากาศการตรวจสอบรัฐบาลของฝ่ายค้านแบบจริงจังเลย ดังนั้นเด็กที่เติบโตมาในสภาพการเมืองแบบปิดเช่นนี้จะมีลักษณะ เป็นคนเบื่อหน่ายทางการเมือง หรือคิดในทางลบว่า การเมืองเป็นเรื่องไกลตัว จนทำให้ไม่อยากเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เมื่อถึงวันเลือกตั้งก็จะรู้สึกเฉยๆ จะไปหรือไม่ไปเลือกตั้งก็ได้ เช่น ถ้าวันเลือกตั้งจัดใกล้กับช่วงสอบ เด็กก็อาจเลือกอ่านหนังสืออยู่ที่บ้านหรือหอพักมากกว่าไปเลือกตั้ง หรือถ้าต้องกลับบ้านต่างจังหวัดเพื่อไปเลือกตั้งก็จะเสียทั้งเงินและเวลา เป็นต้น

5) พฤติกรรมของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ซึ่งรัฐบาล ในระบอบประชาธิปไตย ถือเป็น ตัวแทนของประชาชนที่กระทำเพื่อประชาชน หากรัฐบาลที่ถูกเลือกให้มาทำหน้าที่เพื่อประชาชน ไม่สามารถสร้างผลประโยชน์แก่ประชาชนหรือกระทำการโดยไม่ชอบธรรมแก่ประชาชนนั้น ประชาชนย่อมเกิดความไม่พอใจ และสามารถขับไล่รัฐบาลได้ โดยคนรุ่นใหม่ที่ออกมาชุมนุมในปัจจุบันส่วนมาก ก็เกิดจากความไม่พอใจในรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ไม่สามารถบริหารประเทศให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้พฤติกรรมของรัฐบาลที่มีผลต่อประชาชนย่อมทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง เช่น การร่างรัฐธรรมนูญ การออกนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

6) นักการเมืองหรือพรรคการเมือง โดยปกติพรรคการเมืองต่างๆจะเข้าหาคนรุ่นใหม่ที่เป็นคะแนนเสียง เพื่อดึงดูดให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและเพิ่มคะแนนเสียงให้กับตัวเอง อีกทั้งในปัจจุบันเริ่มมีคนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานในสภาผู้ราษฎรมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบันมีความทันสมัยมากขึ้น การมีนักการเมืองเป็นคนรุ่นใหม่ จะสามารถทำให้มีแนวคิดการพัฒนาที่มีความทันสมัย และสร้างความน่าสนใจแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้

7) ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ ดังนั้นคนรุ่นใหม่ที่มีมองว่าตนอยู่ในประเทศ

ที่ปกครองโดยประชาธิปไตย ย่อมมีสิทธิในการเรียกร้อง ความเสมอภาคทางกฎหมาย และความเสมอภาคทางการเมือง

8) ทำให้ประชาชนในประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยมีความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการ

9) อุดมการณ์และอุดมคติทางการเมือง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง โดยสังเกตได้จากบุคคลที่มีอุดมคติทางการเมืองที่แรงกล้าจะมีความตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้สนใจทางการเมืองเท่าไรนัก และหากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แรงกล้าเหล่านี้ มักเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองแนวหน้า เป็นแกนนำการชุมนุม และเป็นผู้ถ่ายทอดอิทธิพลทางอุดมการณ์แก่ประชาชนคนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง และเกิดการรวมตัวกันของผู้ที่มีอุดมการณ์แบบเดียวกัน เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคแก่ประชาชนด้วยกัน

10) ด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองย่อมมีผลต่อเศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศ มีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจในประเทศเสมอ โดยเฉพาะนักบริหารธุรกิจ ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจมากกว่าประชาชนทั่วไป เพราะหาเศรษฐกิจไม่ดีย่อมมีผลเสียต่อธุรกิจของตน ดังนั้นนักธุรกิจส่วนมากมักจะให้ความสำคัญกับการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง เพื่อวางแผนด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ

11) ศิลปะ มีส่วนในการใช้ขับเคลื่อนทางการเมืองได้ โดยผลงานศิลปะในประเทศไทยได้มีความนิยมมากกว่าในสมัยก่อน มีนักสร้างสรรค์ผลงานศิลปะมากมายได้สร้างผลงานศิลปะเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมือง มีการสร้างผลงานศิลปะเพื่อเล่าเรื่องราวทางการเมือง และเผยแพร่ไปในสื่อต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น การวาดการ์ตูนล้อเลียนทางการเมือง การสร้างภาพถ่ายสะท้อนการเมืองในอดีตและปัจจุบัน เป็นต้น

12) อิทธิพลทางการเมืองจากคนรอบข้าง นับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการชักชวนไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง การแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเมือง เป็นต้น

ยังมีปัจจัยมากมายที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง แต่การเข้าถึงเรื่องการเมืองในปัจจุบัน เทคโนโลยีและสารสนเทศที่พัฒนาให้มีความทั่วถึงและสะดวกสบายมากขึ้นนั้น เป็นปัจจัยหลักในการรับข่าวสารทางการเมือง และสร้างความเสรีในการศึกษา ที่สามารถศึกษาค้นคว้าได้ทุกเพศทุกวัย อีกทั้งการอำนวยความสะดวกของสื่อออนไลน์ต่างๆมีความกว้างขวางและทั่วถึง โดยคนรุ่นใหม่ส่วนมากมักใช้ชีวิตอยู่กับสื่อออนไลน์ ทำให้คนรุ่นใหม่เหล่านี้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่าน

มาให้ศึกษาแทบจะทุกวันทุกชั่วโมงเลยก็ว่าได้ ดังนั้นเมื่อมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ ย่อมส่งผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ รวมไปถึงการให้ข่าวสารและองค์ความรู้ทางการเมือง จึงเป็นเรื่องที่เข้าถึงได้อย่างง่ายดาย

อย่างไรก็ตาม ความตื่นตัวทางการเมืองถือเป็นเรื่องที่ดีต่อการเมือง ทั้งในด้านของนักการเมืองและประชาชนเอง โดยการตื่นตัวทางการเมืองทำให้ผู้คนออกมาปกป้องสิทธิของตนในทางการเมือง และมีผลต่อการเลือกตั้งของพรรคการเมือง จึงเห็นได้ว่าพรรคการเมืองมักจะรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อสร้างคะแนนเสียงให้แก่ตนเอง อีกทั้งนั้นการตื่นตัวทางการเมืองยังเป็นการขับเคลื่อนการเมืองให้มีการส่งเสริมการสร้างสิทธิผลประโยชน์แก่ประชาชนให้ถึงที่สุด

สรุป

ปัจจุบันได้มีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่มากขึ้น จนเกิดสิ่งที่เรียกว่า “คนรุ่นใหม่” ซึ่งหมายถึง ผู้คนที่ใช้ชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ มีแนวคิดใหม่ๆ รวมไปถึง คนรุ่นใหม่คือ New Vote หรือคะแนนเสียงใหม่ในการเลือกตั้งอีกด้วย

ความตื่นตัวทางการเมือง คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การให้ความสำคัญในการเมืองมากขึ้น รวมไปถึงการเรียกร้องสิทธิเสมอภาคทางกฎหมาย และทางการเมือง เป็นต้น

ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน ถือเป็นความตื่นตัวทางการเมืองที่มีมากกว่าในอดีต โดยจะสังเกตได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนมากขึ้น อีกทั้งมีการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ มากมาย รวมไปถึงการเกิดม็อบของนักเรียนนักศึกษา หรือที่รู้จักกันในชื่อ “เยาวชนปลดแอก” ซึ่งกำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2562-2563)

การเมืองในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่เข้าถึงได้ง่ายกว่าในอดีต โดยโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเรื่องของ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนรุ่นใหม่มีความตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเหล่านี้ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการรับข่าวสารต่างๆ และเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางการเมืองได้อย่างเสรีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งคนรุ่นใหม่มักใช้ชีวิตส่วนมากอยู่กับสื่อออนไลน์ ทำให้มีการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแทบจะทุกวันทุกชั่วโมงเลยก็ว่าได้ อีกทั้งการศึกษาต่างๆ ก็เป็นไปอย่างอิสระ เสรี โดนนักเรียนนักศึกษาที่สนใจศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ทางการเมืองสามารถศึกษาจากอินเทอร์เน็ตได้

อย่างทั่วถึง อีกทั้งมีหนังสือและงานวิจัยต่างๆ ถูกเผยแพร่ลงโลกอินเทอร์เน็ต ทำให้การศึกษาจึงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สื่อออนไลน์เป็นแหล่งข่าวสารสำคัญที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองในคนรุ่นใหม่ โดยสื่อออนไลน์เหล่านี้ ใช้เป็นแหล่งกระจายข่าวสารที่รวดเร็ว สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง และใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองไม่ได้มีแค่สื่อออนไลน์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น ยังมีในเรื่องของ พฤติกรรมของรัฐบาล ระบบทางการเมือง พรรคการเมือง ระบอบการปกครอง อุดมการณ์ เศรษฐกิจ ศิลปะ และสังคมรอบข้าง เข้ามาเกี่ยวข้องได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ถือเป็นเรื่องที่ดีต่อการเมือง ทั้งในด้านผลประโยชน์ของพรรคการเมืองและประชาชน โดยจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการเลือกตั้ง พรรคการเมืองต่างๆ มักจะออกมารณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อสร้างคะแนนเสียงกับตน และการตื่นตัวทางการเมืองยังเป็นเรื่องของการปกป้องสิทธิผลประโยชน์แก่ประชาชนอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาได้ทราบว่า ปัจจุบันการเข้าถึงการเมืองมีความกว้างขวางมากขึ้นกว่าในอดีต โดยมีเทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนรุ่นใหม่มีความตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากเทคโนโลยีและสารสนเทศในยุคปัจจุบันเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกให้กับสื่อต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง และเมื่อมีการใช้สื่อเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการให้ความรู้ทางการเมืองแล้วนั้น ทำให้คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันที่มักจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับสื่อออนไลน์ได้รับข่าวสารทางการเมืองแทบจะตลอดเวลาเลยก็ว่าได้ ดังนั้นเทคโนโลยีและสารสนเทศในปัจจุบัน จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ พฤติกรรมของรัฐบาล และปัจจัยอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองย่อมมีผลต่อการตื่นตัวของประชาชนเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัญจิรา วิจิตร์วรารักษ์. (2563). การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร ปีที่ 11 ฉบับที่ 1. (92-103)
- นายวัฒนา เสงไฟเราะ. (2555). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. 2549-2554. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชัยกฤต รัตนกร. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอารุงและโรงเรียนชลกันยานุกูล ในการเมืองแบบประชาธิปไตย. งานนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, นพพล อัครชาติ. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกรับสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล.
- นายสมบอง รักษาธรรม. (2552). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้กับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 : ศึกษากรณีเปรียบเทียบนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 5 จังหวัดภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.
- นพ.วิชัย เทียนถาวร. (24 กุมภาพันธ์ 2562). คนรุ่นใหม่กับ‘พัฒนาการเมือง’. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563. จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1375571. วารสารการบริหารปกครอง ปีที่ 8 ฉบับที่ 1. (26-39)
- นัฐพงษ์ ป้องแสง. (10 มีนาคม 2563). คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยที่แท้จริง. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563. จาก <https://isaanrecord.com/2020/03/10/the-democracy-for-new-generations/>.
- พลสิทธิ์ ไชยวัฒน์. (11 ตุลาคม 2561). บทบาทคนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน – ความหวังหรือความฝัน. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563. จาก <https://prachatai.com/journal/2018/10/79100>.
- วิทยากร เชียงกุล. (13 กุมภาพันธ์ 2562). พลังของคนรุ่นใหม่. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563. จาก <https://www.rsu.ac.th/soc/forum05.html>.